

Katedra: Pedagogiky a psychologie

Studijní program: Vychovatelství

Studijní obor: Pedagogika volného času

**VNÍMÁNÍ PROBLEMATIKY KRAJINNÉHO
RÁZU U STUDENTŮ STŘEDNÍ ŠKOLY
UNDERSTANDING THE LANDSCAPE
CHARACTER OF HIGH SCHOOL STUDENTS**

Bakalářská práce: 11-FP-KPP-71

Autor:

Martin VODÁK

Podpis:

Vedoucí práce: doc. RNDr. Petr Anděl, CSc.

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
71	11	37	13	27	2+1

V Liberci dne: 26. dubna 2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martin Vodák**
Osobní číslo: **P09000830**
Studijní program: **B7505 Vychovatelství**
Studijní obor: **Pedagogika volného času**
Název tématu: **Vnímání problematiky krajinného rázu u studentů střední školy.**
Zadávající katedra: **Katedra pedagogiky a psychologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl:

Krajinný ráz je jednou z kategorií ochrany přírody podle zákona č. 114/1992 Sb. Přestože estetická hodnota krajiny je lidmi obecně vnímána, je povědomí o způsobu legislativní ochrany a o problémech, které jsou s tím spojené, velmi nízké.

Cílem bakalářské práce je provést screeningové hodnocení znalostí o krajinném rázu a o jeho vnímání u vybraného vzorku středoškolských studentů.

Požadavky:

- 1) zhodnotit znalosti o problematice krajinného rázu
- 2) posoudit míru subjektivity při hodnocení vlivu dopravních staveb na krajinný ráz

Metody:

- a) průzkum obecných znalostí o problematice krajinného rázu formou písemného testu
- b) analýza subjektivity vnímání vlivů na krajinný ráz formou formalizovaného hodnocení série fotografií
- c) základní statistické zpracování výsledů, minimální počet respondentů pro body a, b je 30.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

LÖW, Jiří; MÍCHAL, Igor. Krajinný ráz. 1. vyd. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2003. 552 s. ISBN 80-863-8627-9.

MADĚRA, Petr; FRIEDL, Michal; DRESLEROVÁ, Jaromíra. Krajinný ráz - jeho vnímání a hodnocení v evropském kontextu : příspěvky z konference CZ-IALE, konané ve dnech 4.-5. února 2005 v Brně. Brno : Paido, 2005. 218 s. ISBN 80-731-5117-0.

MIKO, Ladislav; BOROVIČKOVÁ, Hana. Zákon o ochraně přírody a krajiny : komentář. 2. vyd. V Praze : C.H. Beck, 2007. 590 s. ISBN 978-807-1795-858.

Člověk, krajina, krajinný ráz. Vyd. 1. Brno : Masarykova univerzita, 2009. 94 s. ISBN 978-80-210-5090-7.

AMBROZEK, Libor, et al. Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny . Praha : Enigma, 2001. 399 s. ISBN 7212-192-8.

FERJENČÍK, Ján. Úvod do metodologie psychologického výzkumu : jak zkoumat lidskou duši. Vyd. 1. Praha : Portál, 2000. 255 s. ISBN 80-7178-367-6 (váz.).

Vedoucí bakalářské práce:

doc. RNDr. Petr Anděl, CSc.

Katedra primárního vzdělávání

Datum zadání bakalářské práce: **16. prosince 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **16. prosince 2012**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.

děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.

vedoucí katedry

V Liberci dne 18. ledna 2012

Čestné prohlášení

Název práce: Vnímání problematiky krajinného rázu u studentů střední školy
Jméno a příjmení autora: Martin Vodák
Osobní číslo: P09000830

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne 26. dubna 2013

Martin Vodák

Poděkování

Chci především poděkovat svému vedoucímu práce doc. RNDr. Petru Andělovi, CSc. za jeho trpělivost a cenné rady při společných konzultacích. Dále chci poděkovat všem studentům, kteří byli ochotni mi pomoci s mým výzkumem.

Anotace

Cílem mé bakalářské práce je provést screeningové hodnocení znalostí o krajinném rázu a o jeho vnímání u vybraného vzorku středoškolských studentů. Pro sběr dat použiji metody testu a hodnocení foto snímků.

Ústřední téma mé bakalářské práce je rozčleněno do šesti kapitol, které se věnují definování základních pojmů, zejména pojmům krajina a krajinný ráz. Dále práce pojednává o historii krajinného rázu na našem území a o různých teoriích, které souvisí s tímto tématem. Jedná se zejména o estetiku krajinného rázu a hodnocení krajinného rázu. Ze získaných dat je patrné, že na hodnocení krajinného rázu má vliv jak subjektivní hodnocení jedince, tak i společný biologický základ každého člověka.

Klíčová slova

Krajina, vnímání krajiny, ochrana přírody, krajinný ráz, proměny krajinného rázu.

Annotation

The aim of my bachelor thesis is to make a screen evaluation of knowledge about landscape and its perception amongs chosen sample of high school students. For gathering of information i will use method of test and evaluation of photo images. The main topic of my bachelor thesis is divided into six chapters which are dedicated to definition of basic terms, especially terms land and landscape. Further the thesis discusses the history of landscape on our territory and different theories which relates to this topic. It deals especially with aesthetics of landscape and evaluation of landscape. The obtained data shows that subjective evaluation of individuals and also common biological basis of every person has influence in their evaluation of landscape.

Key words

Land, perception of land, nature preservation, landscape pattern, change of landscape pattern.

Obsah

Seznam tabulek.....	6
Seznam obrázků.....	7
Seznam grafů.....	8
Úvod	9
1 Rozbor problematiky	10
1.1 Krajina	10
1.1.1 Typy krajiny	11
1.1.2 Vnímání krajiny.....	13
1.1.3 Hodnocení estetiky krajiny.....	15
1.2 Ochrana přírody	17
1.2.1 Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb.	18
1.2.2 Evropská úmluva o krajině.....	20
1.2.3 Krajinný ráz.....	21
1.2.4 Proměny krajinného rázu.....	23
2 Metodika.....	28
2.1 Princip metodiky.....	28
2.1.1 Test	28
2.1.2 Snímky	29
2.1.3 Příklad hodnocení snímků	34
2.2 Testovaný vzorek.....	35
2.3 Metody hodnocení	35
3 Výsledky.....	38
3.1 Vyhodnocení testu	38
3.2 Vyhodnocení fotoprezentace	49
3.3 Vyhodnocení kategorií.....	54
4 Diskuse	66
Závěr.....	69
Seznam citované literatury	70
Přílohy	72

Seznam tabulek

Tab. 1 Tabulka četnosti na otázku č. 1	38
Tab. 2 Tabulka četnosti u otázky č 2	40
Tab. 3 Tabulka četnosti u otázky č. 3	41
Tab. 4 Tabulka – krajina, kde žiji.....	42
Tab. 5 Krajina, kde žiji město/vesnice	43
Tab. 6 Hodnocení krajiny	45
Tab. 7 Hodnocení krajiny	47

Tab. 8 Hodnocení krajiny	48
Tab. 9 Vyhodnocení vysílací věže.....	56
Tab. 10 Výsledky mostní konstrukce	58
Tab. 11 Výsledky vodoteče	61
Tab. 12 Výsledky aleje	63
Tab. 13 Výsledky typy krajiny	65

Seznam obrázků

Obr. 1 Snímek č. 22.....	50
Obr. 2 Snímek č 21	51
Obr. 3 Snímek č. 14	51
Obr. 4 Snímek č. 24	51
Obr. 5 Snímek č. 21	51
Obr. 6 Snímek č. 2	52
Obr. 7 Snímek č. 3	52
Obr. 8 Snímek č. 1	52
Obr. 9 Snímek č. 11	53
Obr. 10 Snímek č. 19	53
Obr. 11 Snímek č 5	53
Obr. 12 Snímek č. 16.....	53
Obr. 13 Snímek č. 5	55
Obr. 14 Snímek č. 4	55
Obr. 15 Snímek č. 2	55
Obr. 16 Snímek č. 3	55
Obr. 17 Snímek č. 1	55
Obr. 18 Snímek č. 7	57
Obr. 19 Snímek č. 9	57
Obr. 20 Snímek č. 8	57
Obr. 21 Snímek č. 10	57
Obr. 22 Snímek č. 6	57

Obr. 23 Snímek č. 13	60
Obr. 24 Snímek č. 11	60
Obr. 25 Snímek č. 15	60
Obr. 26 Snímek č. 14	60
Obr. 27 Snímek č. 12	60
Obr. 28 Snímek č. 17	62
Obr. 29 Snímek č. 20	62
Obr. 30 Snímek č. 19	62
Obr. 31 Snímek č. 16	62
Obr. 32 Snímek č. 18	62
Obr. 33 Snímek č. 22	64
Obr. 34 Snímek č. 25	64
Obr. 35 Snímek č. 23	64
Obr. 36 Snímek č. 24	64
Obr. 37 Snímek č. 21	64

Seznam grafů

Graf 1 Co je to krajina	38
Graf 2 Co je to krajinný ráz	40
Graf 3 Péče o krajinu je	41
Graf 4 Krajina, kde žijí	42
Graf 5 Krajina, kde žijí město/vesnice	43
Graf 6 Vyhodnocení snímků	50
Graf 7 Vysílací věže	55
Graf 8 Mostní konstrukce	57
Graf 9 Vodoteče.....	60
Graf 10 Aleje	62
Graf 11 Typy krajiny	64

Úvod

Žijeme v České republice a jsme součástí střední Evropy. Krajina je nedílnou součástí našeho života. Jedná se o krajinu spíše kulturní s přírodními prvky. Člověk se zasazuje o utváření krajiny už po tisíciletí. Člověk žil v souladu s přírodou a krajina mu byla domovem. Snažil se krajinu zvelebovat a využívat k vzájemnému prospěchu. Z velké míry to bylo zapříčiněno i omezenými technickými možnostmi dané doby. Počátkem 20. století nastává oddělení člověka od krajiny, nastupuje vědecko-technická revoluce, která přispěla k domněnce o nezávislosti člověka na krajině. Především na její estetické a zdravotní stránce.

Byla spíše velkým záhonem, místem pro domy, továrny a obchodní centra. Mnoho z této nevybíravé filozofie přetrvalo dodnes. Na druhou stranu jsou vidět i společenské změny pro krajinu pozitivní. Jak se mění lhostejnost občanů k nejbližšímu okolí, mění se i jejich vztah ke krajině. Proto v nedávné době vznikla i mezinárodní spolupráce na úrovni států. Takovým mezinárodním příkladem je např. Natura 2000. Na národní úrovni jsou to například národní parky.

Velkou zásluhu na veřejném šíření informací o problematice dnešní krajiny mají i média. Doporučuji například pořady: Nedej se, Přidej se, ABCD Ekologie, Aleje aj.

Cílem této práce je poukázat na vnímání problematiky krajinného rázu u středoškolských studentů. Provést screeningové hodnocení znalostí o krajinném rázu. Zhodnotit vnímání vybraných staveb zasazených do krajiny. Poukázat na rozdíly v technických a architektonických činnostech člověka v krajině.

1 Rozbor problematiky

1.1 Krajina

Pojem krajina se začal v českých zemích používat již v průběhu 14. století, kdy byl používán ve významu nejzazší část území (*finis terrae*), později jako označení samostatné územní jednotky, správní oblasti. Postupem doby dochází k významovému posunu a termín „krajina“ je chápán v souvislosti s členitostí a prvky, jež utváří určité vymezené území, původní pojetí je postupně nahrazováno výrazem „země“¹

Dnešní definice krajiny má několik možností, a proto představím jen některé: za krajinu lze považovat jednotný a vývojově stejnorodý územní celek (část zemského povrchu o rozloze několika km² až stovek či tisíc km²), který se liší od svého okolí, který má určité klima/mikroklima, geomorfologické charakteristiky, vodstvo, půdu, faunu, floru i určité charakteristické, člověkem vnesené prvky.²

Jiná definice zase vidí krajinu jako část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořeným souborem funkčně propojených ekosystémů s civilizačními prvky. Krajina může být lidskou činností víceméně nezasažena (Křivoklátsko, Šumava), nebo výrazně determinována (Severočeská pánev, střední Čechy).³

Další definice pojímá krajinu hlavně jako část území vnímanou obyvateli, jejíž charakter je výsledkem působení přírodních anebo lidských činitelů a jejich vzájemných vztahů.⁴

¹ *Estetická hodnota krajiny a biodiverzita* [online]. Brno, 2007 [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/103770/fss_m/. Diplomová. Masarykova univerzita.

² MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny*. Dagmar novotná. J. ŘEHOŘ. Praha: Enigma, 2001. ISBN 80-7212-192-8.

³ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny*. Dagmar novotná. J. ŘEHOŘ. Praha: Enigma, 2001. ISBN 80-7212-192-8.

⁴ NOVOTNÁ, D., Vopálka, J.: *Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny*. Ministerstvo životního

Krajina je heterogenní část zemského povrchu, skládající se ze souboru vzájemně se ovlivňujících ekosystémů, které se v dané části povrchu v podobných formách opakují.⁵

Krajina je svérázná část zemského povrchu naší planety, která tvoří celek kvalitativně se odlišující od ostatních částí krajinné sféry. Má přirozené hranice, svérázný vzhled, individuální vnitřní strukturu, určité chování (fungování) a specifický vývoj (DEMEK, 1974).

komentář

V této kapitole jsme si představili několik základních definic pojmu krajina. Některé mi přijdou zbytečně složité a dlouhé, přesto má každá své specifikum a opodstatnění. Pro lepší pochopení pojmu krajina uvádím v kapitole 2.1.1 ucelený přehled jednotlivých typů krajiny.

1. 1.1 Typy krajiny

V následující kapitole jsem se zaměřil na odborné rozdělení krajiny. Každá krajina má své charakteristické znaky, podle kterých je možné ji zařadit do příslušného typu krajiny.

Krajinu můžeme dle zásahů člověka rozdělit na dva základní druhy, a to na krajinu *přirozenou a kulturní*. Přirozená krajina je taková, která je bez zásahu člověka. Je to neposkrvrněná panenská krajina bez zásahu lidské činnosti, např: pohoří v jihoamerických Andách, oblasti za polárním kruhem a některé americké národní parky. V České republice se s takovým druhem krajiny dnes již nesetkáme. V naší malé zemi nemáme již žádné oblasti přirozeného typu krajiny.

Naopak s kulturní krajinou se setkáváme dennodenně a to vlastně všude. Vznik kulturní krajiny je možno datovat do neolitických dob, kdy tamější člověk začal obhospodařovat a využívat krajinu k zemědělské činnosti, což mělo za následek vytlačení, a dokonce vyhubení některých druhů, např. býložravců, jako zubr, divoký kůň, los aj. Dále tento typ krajiny můžeme rozdělit na několik poddruhů v závislosti na jeho způsobu využívání, a to na krajiny:

⁵ Forman, R., Gordon, M. Krajinná ekologie. vyd. 1. Praha: Academia, 1993. 583 s. ISBN 8020004645

a) Přírodní: tato krajina je oproštěna od významnějších zásahů člověka, je tvořena pouze prvky přírodního charakteru, jako je hornina, půda, vodstvo, ovzduší, flóra a fauna. Hranice mezi jednotlivými krajinnými složkami jsou nevýrazné.

Plošky vznikají změnou abiotických faktorů (ohně, vichřice, povodeň). Koridory jsou většinou podél vodních toků. Ve velikosti plošek existuje většinou značná variabilita. Biomasa je na hranici maxima. Produkce je zcela spotřebována na udržení této biomasy, čistá produkce využitelná pro člověka je nízká. Vyplavování živin do toků je minimální, druhová rozmanitost je vysoká.⁶

b) Obhospodařovaná krajina: jedná se o krajinu s nízkým stupněm osídlení. Dominují zde lesy a pastviny, ze kterých má člověk přímý užitek ve formě dřeva a produkce masa a mléka z pastvy býložravců. Typický je i výskyt umělých biokoridorů. Druhová biodiverzita může růst i klesat. Obdělávaná krajina je vlastně otevřená polní krajina, ve které převládá orná půda. Obsahuje však i plošky obhospodařované krajiny. Počet obdělávaných plošek je výrazně vyšší než u obhospodařované krajiny. Dochází k narovnání linií především v rovinách atd.⁷

Co je ovšem velmi podstatné, je druh využívání tohoto typu krajiny na převážně zemědělskou produkci. Maximalizaci sazební plochy. Což zapříčiňuje velkou erozi a odplavení živin do vodních toků, což má za následek sedimentaci a znečišťování těchto vodních toků. Druhová biodiverzita je malá vlivem nedostatku krajiny přírodní. Je zde malý počet vhodných stanovišť pro původní druhy.

c) Příměstská krajina je krajina mezi městem a volnou krajinou. Jedná se o meziprostor v bezprostřední blízkosti měst, kdy postupně město přechází ve volnou krajinu.

Negativním jevem je neustálá expanze města do obdělávané či obhospodařované krajiny. Což vede k degradaci těchto krajin. Nastává větší fragmentace a degradace tohoto typu krajiny vlivem trendu stěhování člověka na okraje měst.

⁶ NOVOTNÁ, D., Vopálka, J.: Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny. Ministerstvo životního

⁷ NOVOTNÁ, D., Vopálka, J.: Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny. Ministerstvo životního

d) Městská krajina je vlastně město samo. Je typická hustou infrastrukturou a velkou zástavbou. Bytová výstavba, ulice, továrny, obchodní centra aj. Je to nejexpandovanější druh krajiny. Vedoucí k megapolizaci – (spojování více měst v jedno velké město).

Plošné prvky jsou zde parky, zahrady, smetiště, zanedbané parcely aj. Typická je i závislost na importu základních životních surovin, jako je voda, potraviny, energie atd.

e) Degradovaná krajina je krajina určitým způsobem znehodnocená lidskou činností. Jedná se například o povrchovou těžbu uhlí či kamenolomy. Je to totální devastace daného území. Zničení původní flóry i fauny mnohdy bez možnosti reparace.

f) Umělá krajina je krajina reparovaná, rekultivovaná právě po krajině degradované. Může to být například vytvoření nových vodních nádrží, dekontaminace půd a sadba nové flóry atd.

komentář

V textu výše jsem se pokusil představit základní členění krajiny podle zásahu lidské činnosti. Krajinu tedy dělíme na dva základní druhy. Na krajinu přirozenou a kulturní. Přirozená krajina se v České republice již nevyskytuje. Zato kulturní krajina je na celém území naší republiky. Kulturní krajinu dále dělíme na: přírodní, obhospodařovanou, příměstskou, městskou krajinu, degradovanou krajinu a na krajinu umělou. Takto seřazené jednotlivé typy kulturní krajiny tvoří sestupnou řadu od krajiny velmi blízké stavu přirozené krajiny, jakou je krajina přírodní, až po krajinu zcela novou, vytvořenou člověkem, jakou je krajina umělá. Po představení základních definic pojmu krajina a podrobném rozdělení na jednotlivé typy krajiny s podrobnou charakteristikou jsem se dále zaměřil na téma vnímání krajiny.

1. 1.2 Vnímání krajiny

V této části své práce jsem se zaměřil na problematiku vnímání krajiny. V úvodu je pojednání o psychických aspektech vjemu jakožto první ucelené informaci o dění okolo nás. Dále se zabývám srovnávacími měřítky člověka ke krajině a subjektivním hodnocením vnímání krajiny až po neuroestetiku.

Dle Říčana je vnímání velmi složitý a důmyslný proces příjmu, výběru a zpracování informací, které ustavičně dostáváme ze svého okolí. Přitom kombinujeme údaje (*podněty*) světelné, zvukové, dotykové, polohové, chemické i další. Z těchto prostřednictvím smyslů přijatých informací (*podnětů*) náš mozek tvoří ucelené informace, kterým se odborně říká vjemy. Říčan vjem popisuje jako psychický obraz objektu existujícího mimo naši mysl a působícího na naše smysly. Jednodušeji řečeno, jedná se o subjektivní a u každého jedince individuální vnitřní „vyobrazení“ okolního světa. Například vůni růží či její barvu vnímáme zkrátka každý trochu jinak. Proto se i vnímání krajiny a krajinného rázu u každého jedince trochu liší. Toto vnímání je také ovlivněno vývojovým stupněm jedince a jeho životními zkušenostmi. Lidská interpretace krajiny jako životního prostředí se uskutečňuje individuálními psychickými procesy, při kterých se uplatňují tři souřadnice prostoru.

Jsou to výška (lidská postava), šířka (šířka rozpažených rukou) a hloubka (možnosti pohybu člověka). Pro hodnocení prostoru využíváme všechny naše smysly. Vnímáme vizuální vlastnosti jako přehlednost či dominantnost akustické vlastnosti, ale také vůně, pachy a jistou podvědomou harmonii nebo naopak disharmonii vládoucí v daném prostoru. Člověk se pohybuje ve fyzikálním trojrozměrném prostoru, vnímá však jen tu část, ve které se zrovna nachází. Pro hodnocení krajinného rázu je nutné rozlišit fyzickou skutečnost od jejího vnímaného obrazu, jenž nemusí být jen reálným odrazem skutečnosti, ale mohou zde hrát roli i představy či vzpomínky a jejich zpětné promítnutí do krajiny.

Lidská schopnost rozeznávat krásné od ošklivého, dobré od zlého se vyvíjí současně s rozvojem poznání, racionálního uvažování a citového života. Pro ochranu krajinného rázu tedy není stěžejní vydávání legislativních předpisů, nýbrž usměrnění vnímání krajiny a kultivace lidské psychiky.⁸

Mezi důležité stránky vnímání krajiny dále určitě patří i neuroestetika. Jedná se o interdisciplinární oblast výzkumu, vyšetřování neurobiologických základů pocitu krásy. Jeden z prvních průzkumů Ernsta Haeckela (1834–1919) byl proveden již v devatenáctém století. Jeho závěr byl, že krása je pocit způsobený „estetickými neurony“. Pojem krásy závisí na vnímání velkých neuronů mozkových hemisfér a fyziologických funkcích. Zda je

⁸ SVOBODOVÁ, Kamila. Krajinný ráz: Krajina a krajinný ráz ve strategickém plánování. In: *Krajinný ráz* [online]. 2011 [cit. 2013-02-11]. Dostupné z: http://cvut.mapovyportal.cz/krajina_krajiny_raz.pdf

něco považováno za člověku milou nebo zavrženíhodnou věc závisí na vlastnostech nervového systému.⁹

komentář

V této kapitole jsem v úvodu krátce představil vnímání. Vnímání začíná od podnětů, které se dělí na světelné, zvukové, dotykové aj., které se dále v mozku mění na celkové vjemy. Např. podněty vůně, barvy a tvaru nám dají celkový vjem květiny.

Další důležitou věcí je, že vnímání je u každého jedince jiné. Proto máme každý svůj obraz vnějšího světa trochu jiný. Každý vnímá krajinu svým vlastním způsobem.

Po vnímání krajiny jsem do své b.p. začlenil část o estetické hodnotě krajiny, která je přípravou pro kapitolu o hodnocení estetiky krajiny.

1. 1.3 Hodnocení estetiky krajiny

Jak jsem zmínil v předchozí kapitole o vnímání krajiny, jedná se o subjektivní hodnocení. Je to samozřejmě pravda, ale jen do určité míry. Jako druh jsme se vyvíjeli v čase a jsme vlastně všichni příbuzní. Proto je nám dán v určitých věcech společný základ. Je tomu tak i v případě estetického hodnocení krajiny.

Tomuto tématu se věnuje i Jeník, který poukazuje na to, že „[i] v současném člověku jsou geneticky fixované vlastnosti primitivního *Homo habilis*, který vyrostl v savanovém ekosystému. Člověk potřebuje okolo sebe střídající se travnaté plochy a lesní porosty, osamělé stromy a vodní plochy. Chce střídající se slunko a stín. Potřebuje krajinu oživenou volně žijícími živočichy. Vyžaduje čisté ovzduší a klid nepřesahující hranici decibelů kritickou pro jeho zdraví. Potřebuje měnící se scénu, v níž je místo pro samotu i pro společenská setkání. I přes nesmírnou adaptabilitu je genotyp člověka v průběhu tisíciletí

⁹ Neuroestetika. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 29. 2. 2012 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Neuroestetika>

neobyčejně konzervativní a ekologická amplituda prosperující společnosti je koneckonců úzká“¹⁰

Hodnocení krajiny, krajinného rázu či přírody obecně je vcelku složité téma, jelikož se nedá přímo exaktně pojmut. Dle Řičana je osobnost individuum chápáné jako autotelická interakční integrace. Neboli je také jedinečná a neopakovatelná, z čehož vychází i to, že každá osoba je nositelem osobnosti. Každá osoba je jiná a její vnímání a hodnocení je subjektivní. Na druhou stranu, dle struktury psyché podle C. G. Junga, existuje několik důkazů o společném základu tohoto vnímání. C. G. Jung přichází s takzvanými „archetyp“, které bych nazval v moderním pojetí jako přednastavené modely chování. Například při hoření ohně se instinktivně či „archetypálně“ uskupíme okolo hořících plamenů. Tato část psyché (vědomé i nevědomé duševní procesy a stavy) je podřízena tzv. kolektivnímu nevědomí. Kolektivní nevědomí je nejhlubší společný jmenovatel všech lidí, jímž se u každého člověka „mysl rozšiřuje a vlévá do mysli lidstva, kde jsme všichni stejní“.

Kolektivní nevědomí obsahuje negativní i pozitivní zkušenosti lidských i zvířecích předků.¹¹

Dle této teorie se domnívám, že součástí kolektivního nevědomí, tedy i archetypů, je i určitá společná schopnost vnímání estetických hodnot přírody a krajiny. Dle Charváta si „každý druh v průběhu vývoje vypracoval svůj model zevního světa s preferenční hierarchií hodnot. U lidského druhu je to převážně v ústředním nervstvu, ale není to pouze v nervstvu. Ze zakódované reprezentace zevního prostředí vznikla určitá pravidla rozhodování“.¹²

Na což navazuje i Haeckelův Biogenetický zákon z roku 1886: (ontogeneze je zkráceným opakováním fylogeneze), empirické zobecnění poznatků, že individuální vývoj jedince (ontogeneze) je zkrácené a více či méně pozměněné opakování (rekapitulace) hlavních

¹⁰ Jeník, J., et al. Biosférické rezervace České republiky. Praha: Empora, 1996. 160 s. ISBN 80-85779-31-5
IN *Estetická hodnota krajiny a biodiverzita*. Brno, 2007. 83 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita
Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce doc. Mgr. Karel Stibral, Ph.D. Oponent práce Prof. RNDr. Hana
Librová, CSc.

¹¹ DRAPELA, V.: Přehled teorií osobnosti. Vyd. 4. Praha: Portál, s.r.o., 1997. 175 s. ISBN 80-7178-776-3.

¹² CHARVÁT, J. Život, adaptace a stres. 3. vyd. Praha: Státní zdravotnické nakladatelství 1973. 134 s.

etap evoluce (fylogeneze) skupiny, k níž tento jedinec patří. Biologický zákon vyslovil r. 1866 E. Haeckel. Je to obecně biologický poznatek, který vytváří oporu pro vývojovou teorii.¹³

komentář

V předešlém textu jsme si nejprve představili Jeníkovu teorii o společném genetickém základu lidstva. Tento společný základ se projevuje ve vnímání estetiky krajiny již od dob Homo habilis. Jeník poukazuje na velmi pomalé změny tohoto společného základu oproti vývoji lidské civilizace, která měla velmi rychlý vliv na krajinu a její estetiku.

Tuto teorii částečně potvrzuje i C. G. Jung, který šel ještě dál a představil světu kolektivní nevědomí, které je vlastní všem lidem už od počátku prvních organizmů.

Toto kolektivní nevědomí obsahuje archetypy, což jsou „přednastavené modely chování, které vychází ze zkušeností lidstva.“

Podobnou teorii má i Charvát, který ji zobecnil na jednotlivé zvířecí druhy.

Z textu jednotlivých autorů vyplývá, že na hodnocení estetiky krajiny má vliv naše genetická predispozice a kolektivní nevědomí. Tyto dva pojmy zastupují fylogenetický vývoj lidstva.

Stejně tak působí na hodnocení estetiky krajiny i za života získané hodnotící vlivy každého jedince, což zastupuje ontogenetický vývoj člověka.

1.2 Ochrana přírody

Dalším neméně důležitým tématem je ochrana přírody. Nejprve si představíme základní pojmosloví. Dle Úvodu do pojmosloví v ekologii krajiny se ochrana přírody snaží z celospolečenských důvodů (zejména hospodářských, kulturních i vědeckých) trvale zachovat přírodně cenné krajiny i jejich části, včetně rostlin, živočichů i jejich stanovišť. Toho lze dosáhnout všeobecnou ochranou přírody a zejména zřizováním chráněných

¹³ BIOGENETICKÝ ZÁKON. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, © 2005–2011 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://encyklopedie.vseved.cz/biogenetick-C3-BD+z-C3-A1kon>

přírodních celků s vysokou ekologickou diverzitou. Velká nejcennější území s ochranným režimem tvoří biosférické rezervace (ustanovují se mezinárodně). V rámci státu jsou vytvořeny národní parky (NP), chráněné krajinné oblasti (CHKO) a biosférické rezervace.

Menší chráněné územní celky jsou národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace a přírodní památky. Mimo tyto instituty požívají zvláštní ochranu území, která jsou součástí Evropské ekologické sítě (EECONET); území, která jsou součástí územního systému ekologické stability a další území, jejichž ochrana je dána jiným cílem (ochrana minerálních pramenů, chráněné oblasti akumulace povrchových a podzemních vod apod.)

Ochrana přírody a krajiny je také zohledněna v úplném znění zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a to v § 2, § 4, § 58, § 70.

Zákonem č. 114/1992 Sb. se dále zabývám podrobněji v kapitole 2.2.1. Jako součástí zadání mé b. p. Jedná se o zákon týkající se problematiky krajinného rázu, který je základním pramenem pro definici pojmu krajinný ráz.

1. 2.1 Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb.

Nejprve představím základní definici krajinného rázu. Dále bude následovat představení jednotlivých částí zákona č. 114/1992 Sb.

Krajinný ráz je dle paragrafu 12 zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti. Pro tyto vlastnosti je zákonem chráněn před činnostmi snižujícími jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, s přihlédnutím na harmonické měřítko a vztahy v krajině.¹⁴

Účelem zákona je za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji, a vytvořit v souladu

¹⁴ NOVOTNÁ, D., Vopálka, J.: Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny. Ministerstvo životního

s právem Evropských společenství 1c) v České republice soustavu Natura 2000. Přitom je nutno zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry. Základním pramenem definujícím pojem krajinný ráz je zákon ČNR č. 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen Zákon). Zákon se krajinnému rázu věnuje v části obecné ochrany přírody a krajiny v §12 Ochrana krajinného rázu a přírodní parky, a to v následujících odstavcích:

- (1) Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umisťování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.
 - (2) K umisťování a povolování staveb, jakož i jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody. Podrobnosti ochrany krajinného rázu může stanovit Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.
 - (3) K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí tohoto zákona, může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným právním předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.
 - (4) Krajinný ráz se neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody 9a)
- 9a) § 43 odst. 1 a § 61 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

komentář

Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. se krajinnému rázu věnuje v části obecné ochrany přírody a krajiny §12 Pojednává o definici pojmu krajinného rázu a věnuje se způsobům a podmínkám ochrany krajinného rázu.

Účelem zákona č. 114/1992 Sb. je za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitosti forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a dále je jejím cílem vytvořit v souladu s právem Evropských společenství v České republice soustavu Natura 2000.

Na podporu ochrany evropské přírody a krajiny vzniká v roce 2000 Evropská úmluva o krajině, kterou si blíže připlížíme v následující kapitole.

1. 2.2 Evropská úmluva o krajině

Evropská úmluva o krajině je logickým vyústěním mezinárodní spolupráce v Evropě. Jedná se o mezinárodní úmluvu představenou ve Florencii 19. 7. 2000, kdy byla postupně ratifikována dalšími členy rady Evropy. Česká republika tuto úmluvu podepsala 28. listopadu 2002. Tato úmluva pojednává o důležitosti veškeré evropské krajiny a nutnosti její komplexní ochrany, ať už jde o krajinu kulturní nebo přírodní. Tato úmluva zmiňuje i krajiny devastované a degradované. Zmiňuje se o krajině ve smyslu nutnosti najít konsensus z hlediska kulturního, ekologického a sociálního pohledu, s důrazem na správu i plánování počinů v krajině jako celku s možností příznivého vlivu jak na krajinu, tak na společnost vlivem nových pracovních příležitostí.

Dohoda zmiňuje odraz evropské identity v krajině jako takové a neodlučitelnou souvislost evropanství a evropské krajiny i její místo v evropské kultuře jako součást evropského kulturního dědictví. Na druhou stranu úmluva přiznává urychlující se změny v krajině zapříčiněné neustálým technickým rozmachem, vedoucím k intenzivnějšímu využívání nerostného i přírodního bohatství v Evropě. Tento rozvoj se však nevylučuje s šetrným přístupem k životnímu prostředí jako celku. Krajina a její zdraví je důležitým faktorem jak pro jednotlivce, tak pro celou společnost, neboť každý z nás je obklopen krajinou a přírodou, která na nás působí právě svou kvalitou. Právě proto vznikla tato úmluva, snažící se najít spolupráci na úrovni celé Evropy. Úmluva dále obsahuje všeobecná ustanovení

zabývající se krajinnými prvky i celky, kladoucí důraz na přání obyvatel dané krajiny na její vzhled, s přihlédnutím k názoru místních úřadů. Obsahuje i cíle směřující ke spolupráci i částečně závazné předpisy, ovšem bez účelných sankčních opatření, což úmluvu staví do více či méně dobrovolnického světla. Každá vláda se zavazuje začlenit tuto dohodu do svého právního systému, avšak jediným měřítkem dodržování této dohody je hodnocení kompetentního výboru expertů, ustaveného podle článku 17 Statutu Rady Evropy Výborem ministrů Rady Evropy ke sledování plnění Úmluvy (Evropská úmluva o krajině., 2000)

komentář

Evropská úmluva o krajině v sobě obsahuje cíl k ochraně tradiční evropské krajiny v rámci jednotlivých států evropského společenství. Je dobrým krokem vpřed pro zachování a ochranu evropské krajiny. Její nedostatky vidím v ne zcela striktní nutnosti jejího dodržování.

1. 2.3 Krajinný ráz

V následující kapitole se budu plně věnovat krajinnému rázu. Pokusím se vysvětlit jeho základní charakteristiky a historické souvislosti na našem území. Dle paragrafu 12 je krajinný ráz zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti. Vorel se ve svém příspěvku Historické krajinné kompozice vyjadřuje o odvěké touze člověka přetvářet krajinu k „obrazu svému“, vnášet do ní řád a osazovat ji geometrickými a křivkovými motivy (Vorel I., Historické krajinné kompozice).

Kyselka se ve svém příspěvku vyjádřil k tématu krajinného rázu ve smyslu nutnosti časového odstupu k dnešním určujícím hodnotám krajinného rázu. Někdy se uvádí, že kdyby památková péče, ochrana přírody a krajinného rázu existovaly už ve 14.-16. století, nikdy by nepřipustily takové stavby jako Karlštejn, výrazně měnící vžitou siluetu skal nad údolím Berounky, či rybniční soustavy na Třeboňsku, neboť by došlo k podstatné změně

vyvážených mokřadních ekosystémů. Podobně i zámek a park v Lednici, vysílací věž na Ještědu nebo poutní chrám na svatém Hostýně.¹⁵

Dále Kyselka pokračuje ve smyslu dnešního obdivu těchto staveb a jejich splynutí s okolním prostředím, přírodou a tedy krajinným rázem. Ve svém příspěvku mimo jiné zmiňuje i staré mlýny a hamry, které by z dnešního pohledu nemohly vzniknout z důvodu právě ochrany krajiny a jejího rázu. Je to až paradoxem, kdy dříve zavrhané se stává dnes obdivovaným. Kdy na místě jednoho původního krajinného rázu vznikne zásahem člověka nový. Je otázkou, nakolik budou ceněny stavby současných tvůrců krajinného rázu. Je pravdou, že téměř veškeré zásahy člověka byly v minulosti omezenější a pro stavbu se používaly výhradně přírodní a dobře dostupné materiály.

Kyselka ovšem poukazuje i na mnohem mladší stavby, například na vysoké pece v Ostravě, které se až s odstupem času staly hodnotnou součástí krajinného rázu města. Podobně je na tom vodárna pod Sněžkou, která vypadá, jako by tam patřila odedávna.

komentář

Nejprve jsme si řekli důležitou definici krajinného rázu dle paragrafu 12. Krajinný ráz je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti.

Další podstatná část textu se věnovala Kyselkově teorii o časovém odstupu v pohledu na stavby v krajinném rázu. Je možné, že dnešní pohled na krajinný ráz bude v budoucnu úplně jiný. Soudím tak právě podle Kyselkovi úvahy o stavbách minulých a jejich hodnocení v době vzniku a v současnosti. Z hlediska historie se člověk na vzniku krajinného rázu dané oblasti podílel od nepaměti. Mám na mysli zásahy do okolní přírody a krajiny, kterými měnil její ráz, vlastně neuvědoměle vytvářel krajinný charakter, který se po tisíciletí vstřebával do paměti, aby nás mohl ovlivňovat v časech současných i budoucích. Na dávný i současný pohled v rámci krajinného rázu jsem se zaměřil v kapitole 2.2.4.

¹⁵ MADĚRA, P., Friedl, M., Dreslerová, J. (eds.): Krajinný ráz – jeho vnímání a hodnocení v evropském kontextu. Sborník ekologie krajiny 1. Sborník příspěvků z konference CZ-IALE, 4.-5. 2. 2005, Paido, Brno, 2005, 220 s. ISBN 80-7315-117-0.

1. 2.4 Proměny krajinného rázu

V následující kapitole si představíme jednotlivá historicky významná období, která významně ovlivnila podobu krajiny a krajinného rázu na našem území. Jedná se o období od neolitických dob přes barokní krajinu až do současnosti.

Člověk začal výrazněji ovlivňovat krajinný ráz až s příchodem prvních zemědělců. Na českém území je to za dob neolitu. Neolitičtí lidé se začínají usazovat na českém území asi 3200 – 2000 let před Kristem. Začínají mýtit a vypalovat původní pralesy a objevují se předchůdci polí. Ještě to nebyla pole v pravém slova smyslu, protože neznali orbu. Osídlení střídavě expanduje a zase se stahuje do menších celků. Příroda má stále velkou moc.

Dalším obdobím velkého dění v naší krajině byl středověk, kdy došlo ke změně hospodaření z přílohového na trojpolní. Nastává velké mýcení lesů mimo horských poloh. Dřevo je základní surovinou k většině životních potřeb: obydlí, nástroje, teplo. Nastává účelové rozdělení půdy na pole, louky, pastviny aj. Vzniká dědičné právo, a to vede k ustálení tváře krajinného rázu té doby. Následuje nejhustší osídlení, v našich dějinách vzniká spousta nových cest. Krajina se ustálila na více méně dnešní podobě. Včetně vodních ploch, které se do dnešních dnů z velké části nedochovaly. Zásadní význam pro českou krajinu mělo i baroko.

Tento sloh přetvářel celou krajinu a udělal z ní návaznou zahradu svých zámků a parků. Vytvářel v krajině falešné perspektivy a líbezná zákoutí. Významná místa jsou většinou osazena nějakou sochou světce či fontánou. Krajina je opět odlesňována, tentokrát i v horských oblastech, aby uhasila žízeň sklářských hutí. Zemědělství se dostává i do podhorských a horských oblastí se vši svojí intenzitou. V důsledku potřeby dřevní hmoty dochází k účelnému zalesňování podle potřeb dané oblasti. V krajině převládá trojpolní systém hospodaření a nadále se upevňuje účelnost jednotlivých pozemků. Vlivem rozmachu stavby vodních mlýnů dochází ke zpomalování vodotečí, vedoucímu k zanášení sedimenty. Stále vznikají nové rybníky.

Dalším velmi zásadním obdobím je doba průmyslové revoluce, která po dlouhých staletích až tisíciletích zasáhla krajinu v zatím největší míře dosavadních dějin. Technický rozmach

zapříčinil nové způsoby hospodaření v zemědělství a krajině jako celku. Nové stroje si žádaly unifikovanou krajinu. Jednalo se o traktory, pluhy, sečky, mlátičky a další. Naše krajina a její ráz se začínaly sjednocovat. Krajinný ráz se sice měnil, přesto v komplexním měřítku si byl velmi podobný. Zemědělské stroje a nové plodiny se začaly uplatňovat i v podhorských a dokonce horských oblastech, což vedlo opět k erozní činnosti a opětovnému zanášení řek a nivních celků. Historie se znovu opakovala.

Do krajiny přicházejí velké tovární komplexy se svými komíny a halami. Člověk už není tolik závislý na přírodě a továrny rostou tam, kde se to zrovna hodí. Velkou koncentrací továrních komplexů zaznamenávají především řeky, které naproti předešlému tvrzení byly pro mnohé výrobce nepostradatelným zdrojem vody a vodní síly. Továrny, které potřebují mnoho pracovní síly, ji logicky hledají tam, kde je jí nejvíce, a proto se staví i v blízkosti měst a obsazují jejich nejbližší krajinu. Krajinný ráz se z tohoto pohledu mění v celých oblastech venkova i měst. Všudypřítomné komíny se stávají symbolem nové moderní doby, která prosakuje do celé společnosti. Rodiny továrníků si staví svá letní sídla po aristokratickém vzoru mnohdy na klidném venkově.

Jedna věc ovlivnila v té době krajinný ráz více než ostatní, a tou je dle mého názoru elektrifikace. Všudypřítomné sloupy elektrického vedení, dnes tvořící monumentální osy celých oblastí, byly v minulosti jen pozvolna se šířícím jevem. Přesto vstoupily do naší krajiny a zásadně pozměnily její dosavadní krajinný ráz. Po průmyslové revoluci přichází na světlo světa socialismus. Tato část našich dějin a dějin naší krajiny měla v některých oblastech krajinného rázu až fatální následky.

Začátek této změny souvisí s koncem druhé světové války a s odsunem německého obyvatelstva. V pohraničních oblastech tak vzniká prázdný prostor, který se z části povedlo dosídlit, avšak pozdější státní hranice se svým dvoukilometrovým neprostupným pásmem zpečetila kulturní hodnotu těchto míst. Na druhou stranu se zde velmi dařilo divoké přírodě, která zde vytvořila mnoho nádherných míst. S postupem komunismu přichází mnoho negativních jevů. Prvním a nejzásadnějším jsou dle mého názoru jednotná zemědělská družstva a s tím spojená kolektivizace zemědělství. Pokud jsem v předchozí části hovořil o sjednocování pozemků, tak v tomto čase se jednalo o sjednocování obřích rozměrů.

Zemědělství z rukou drobných hospodářů přechází pod správu státu a centrálního plánování, které bez znalosti jednotlivých oblastí hospodaří jako se zavázanýma očima. Z krajiny mizí diverzita. Mizí meze a louky, krajina je odvodňována melioracemi. Stává se doslova monotónní. Z hlediska krajinného rázu přicházejí do krajiny i velké stavby, jako jsou tepelné elektrárny a přehradní nádrže. Stoupá spotřeba energie, a tak je potřeba zvýšit její výrobu. Přichází těžba černého a hnědého uhlí. Těmito vlivy mizí spousta sídel, domů. A tím i mnoho z paměti krajiny.

Náhradní funkci těchto zničených budov plní urbanizovaná výstavba: paneláky. Jsou novou dominantou našich měst i vesnic. Často se staví přímo v historických centrech měst a vesnic. Dominantou venkova se stává kravín či bytovka postavené tak, aby pokořily dominantu současnou, kterou býval ve většině případů kostel. Charakter krajinného rázu získává výrazné změny. Města se rozšiřují a smazává se rozdíl mezi městem a vesnicí, tedy aspoň co se architektury týče. Změny postihly i říční a potoční koryta, která jsou napřimována nebo úplně měněna. Spousta drobných vodotečí je dokonce zatrubněna.

Krajinu postihují ekologické katastrofy, zejména lesní porosty v Jizerských horách. Pozitivní pro krajinu byly vojenské prostory, kde nebylo možné hospodařit, a tak se staly přírodními ostrovy v naší krajině. Naproti tomu další negativní dopad na krajinu má už naplno rozjetá elektrifikace. Do krajiny jsou stavěny až monumentální stožáry elektrické přenosové sítě bez ohledu na území, kterým procházejí.

Alespoň částečně podobně devastující jsou dle mého názoru vznikající chatové oblasti, které bez jakéhokoli smyslu obsazují velmi estetická a hodnotná místa naší krajiny. Svou přítomností snižují hodnotu krajinného rázu.

Nástup globalizace počátkem devadesátých let a zvyšující se životní úroveň obyvatel zapříčiňuje obrovský stavební boom. Většina obyvatel bydlí ve městě, ale touží po bydlení na venkově. Příměstská krajina se plní. V krajině z velké míry převládají dopady automobilizmu, které se výrazněji začaly prosazovat už v socialismu.

Dálnice a rychlostní komunikace tvoří sice dopravní tepny, ale také přírodní bariéry přispívající k fragmentaci krajiny. V dnešní době se kraje štěpí na menší a menší části, kdy některé z těchto částí jsou téměř jako ostrovy bez možnosti se na ně či z nich dostat.

Kapitál má hlavní slovo, a tak v městské či příměstské a dokonce v otevřené krajině vznikají obchodní centra a výrobní haly všeho druhu, vlastně žádné estetické hodnoty, narušující krajinný ráz. Tyto stavby často nerespektují okolní prostředí a jsou nechtěnými dominantami pro blízké a často i vzdálené okolí. Na druhou stranu je dnes tendence přírodu a krajinu chránit více, než kdy dříve. Přesto se domnívám, že tyto síly jsou stále v menšině, i když se ozývají už o něco více než tomu bylo před několika lety.

Velkým přínosem pro krajinný ráz je rekultivace všeho druhu, i když jsem toho názoru, že čas zacelí i tu nejhlubší ránu. V mnohém je přínosem již zmíněná legislativa Evropské unie a vzájemné plnění dohod.

komentář

Jako první jsem se zaměřil na neolit jako začátek větších změn v krajině cca 3200-2000 před Kristem. Lidé začínají vytvářet malá pole, ale ještě neznají orbu.

Další větší změny se dějí až ve středověku, kdy nastává účelové rozdělení půdy na pole, louky, pastviny aj. Vznik trojpolního hospodářství a dědičného práva vede k ustálení tváře krajinného rázu té doby. Následuje nejhustší osídlení, v našich dějinách vzniká spousta nových cest. V období baroka 1650-1780 se jeho zdobnost, okázalost a tvořivost projevuje i v krajině. Dochází ke vzniku alejí a nových poutních míst. Nastává odlesňování i v horských polohách vlivem rozmachu sklářství. Dále se v podstatě nic neděje až do průmyslové revoluce okolo let 1780-1900. V krajině jsou masivně budovány továrních komplexy. Člověk už není tolik závislý na přírodě.

V letech 1948-1989 nastupuje socialismus. V krajině nastávají velké změny.: vysušování krajiny, narovnávání koryt řek. V zemědělství nastává přechod od drobných zemědělců k JZD.

Ekologické katastrofy v krajině jsou čím dál tím častější (např. Jizerské hory). Je budována nová masivní výstavba.

Po 90. letech dvacátého století pokračuje expanze sídel do krajiny. Výstavba satelitních městeček, výrobních a nákupních center je na vrcholu. Jsou dokončovány důležité dálnice.

V současné době následuje obnova krajiny a ekologická politika. Hledá se rovnováha mezi užitkem a přírodou. (Lokoč, 2010)

2 Metodika

2.1 Princip metodiky

V této kapitole se pokusím objasnit jednotlivé části a způsoby sběru dat. Testovací metody byly dvě: test samotný a jeho části. Následuje vzhled testu. Druhá část sběru dat je hodnocení snímků, kde uvádím popis každého snímku a jeho předpokládané hodnocení.

2.1.1 Test

První testovací metodou byl test. Test obsahoval tři základní části.

V první části testu jsem uvedl uzavřené otázky s možností odpovědi a), b), c), d), například:

otázka č. 1: Co je to krajina:

a) značí část území vnímanou obyvateli, jejíž charakter je výsledkem působení přírodních anebo lidských činitelů a jejich vzájemných vztahů.

b) je to místo, kde žiji

c) jedná se o územní celek se zastoupením přírodní, kulturní a ekonomické roviny s absencí vody

d) nedovedu odpovědět

Otázky 1, 2, 3 byly zaměřeny na téma krajiny a krajinného rázu. Důvodem začlenění těchto otázek do testu bylo prověření základních znalostí o krajině a krajinném rázu u testované skupiny.

V druhé části testu jsem uvedl otevřené otázky například:

otázka č. 4: Krajina, kde žiji

c) uveďte heslovitě faktory (charakteristiky, rysy krajiny), které považujete za pozitivní z hlediska krajinného rázu.....

Jednalo se o otázky č. 4, 6, 8, 10. Tyto otázky byly zaměřeny na hodnocení krajiny a krajinného rázu. V otázce č. 4 jsem se zaměřil na zeměpisnou lokalizaci respondentů a hledání negativních a pozitivních faktorů krajiny a krajinného rázu míst, na kterých žijí po většinu života.

V třetí části testu jsem uvedl otázky s možností hodnocení na škále od 0 (negativní, nepřijatelná) do 100 (pozitivní, nádherná) například:

otázka č. 5: Jak celkově hodnotíte krajinu, ve které žijete po většinu života na stupnici od:

0 (negativní, nepřijatelná) do 100 (pozitivní, nádherná):.....
neumím se vyjádřit

Jednalo se o otázky č. 5, 7, 9, které byly zaměřeny na numerické ohodnocení dané krajiny. Tento způsob hodnocení krajiny a krajinného rázu dobře ukazuje subjektivní názor respondenta.

2. 1.2 Snímky

Druhou testovací metodou bylo hodnocení fotografií. Hodnocení probíhalo formou známkování jako ve škole od 1 (výborný) po 5 (nedostatečně) Fotografie byly rozděleny do 5 skupin po 5 snímcích. Celkový počet snímků byl 25. Snímky s nižším skóre jsou tedy lépe hodnoceny než snímky se skóre vyšším. Jednotlivé snímky byly k hodnocení předkládány náhodně.

První skupina snímků byla tematicky zaměřena na vysílací věže.

Snímek č. 1: vysílač Liblice.

Na snímku jsou umístěny dvě trojhranné vysílací věže vysoké 355 m. Věže jsou opatřeny červenobílým nátěrem. K zemi jsou ukotvené ocelovými lany. Věže jsou hlavní dominantou širokého okolí.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 1 je spíše vyšší skóre známeck z důvodu nepříliš dobrého začlenění do okolní krajiny.

Snímek č. 2: vysílač Vrčeň.

Na snímku je vysílací věž vysoká 40 m. Je opatřena zeleným nátěrem, který věž dobře začlenil do okolní krajiny.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 2 je spíše nižší skóre z důvodu dobrého začlenění do okolní krajiny.

Snímek č. 3: vysílač Žižkovská věž

Na snímku je 216 m vysoký žižkovský vysílač. Věž je postavena v městské krajině.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 3 je spíše nižší skóre z důvodu dobrého začlenění věže do městské krajiny

Snímek č. 4: vysílač na Černé hoře.

Vysílač je vysoký 78 m a je kontrastně zasazen na zalesněný vrchol Černé hory. Má tvar jehlanu. Barva pláště je v odstínech šedé.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 4 je spíše vyšší skóre z důvodu velkého kontrastu stavby v lesnatém prostředí.

Snímek č. 5: vysílač v imitaci borovice

Na snímku je vysílací věž v imitaci borového stromu. Pouhým okem je téměř k nerozeznání od okolní zeleně.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 5 je spíše nižší skóre z důvodu velmi přirozeného vzhledu tohoto druhu vysílače.

Druhá skupina snímků byla tematicky zaměřena na mostní konstrukce.

Snímek č. 6: mostek u Putimi. Na snímku je drobný mostek, betonový prefabrikát. Okolí mostku je obloženo přírodním kamenem.

Předpoklad hodnocení snímku č. 6 je spíše vyšší skóre z důvodu nepříliš zdařilého zvolení celkové konstrukce. Prefabrikovaný mostek do okolní krajiny příliš nezapadá.

Snímek č. 7: most přes údolí Sedlického potoka. Na snímku je betonový dálniční most, neobloukový.

Předpoklad hodnocení snímku č. 7 je spíše vyšší skóre z důvodu nepřiliš dobrého splynutí konstrukce mostu s okolní krajinou.

Snímek č. 8: kamenný most Královice. Na snímku je kamenný most o dvou obloucích, sklenutý segmentovou klenbou na střední pilíř s půlkruhovými náběhy. Je zdoben sochami.

Předpoklad hodnocení snímku č. 8 je spíše nižší skóre z důvodu použití přírodního materiálu a dobrého začlenění mostu do okolní krajiny.

Snímek č. 9: obloukový most železobetonové konstrukce. Most je dobře začleněn do okolní krajiny. Mostní oblouk dobře splývá s přírodními tvary.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 9 je spíše nižší skóre z důvodu dobrého začlenění mostu do okolní krajiny.

Snímek č. 10: Mariánský most v Ústí nad Labem. Na snímku je vidět betonová konstrukce mostu. Most tvoří dva pylony, z každého jednostranně vychází 15 ocelových lan, která nesou mostovku. Ta je 179 metrů dlouhá, pylony jsou 60 metrů vysoké. Most získal v r. 1999 cenu Evropské asociace ocelových konstrukcí.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 10 je spíše nižší skóre z důvodu dobrého architektonického zpracování a umístění mostovky do městské krajiny.

Třetí skupina snímků byla tematicky zaměřena na vodoteče.

Snímek č. 11: na snímku je vidět drobná rekultivovaná vodoteč nepravidelných tvarů. Koryto vodoteče je nepravidelně zpevněno přírodním kamenem. Břehy jsou osázené zelení.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 11 je spíše nižší skóre z důvodu přírodě blízkého stavu vodoteče.

Snímek č. 12: betonové koryto vodoteče ve tvaru U. Na snímku je betonové koryto vodoteče o šířce cca 12 m, ve středu koryta je drobný rovný vodní tok.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 12 je spíše vyšší skóre z důvodu velmi nepřírodního stavu koryta vodoteče.

Snímek č. 13: přírodní stav vodoteče. Na snímku je vidět přirozeně meandrující koryto vodoteče. Na obou březích je vzrostlá zeleň

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 13 je spíše nižší skóre z důvodu přirozeného stavu vodoteče.

Snímek č. 14: lichoběžníkové koryto vodoteče. Na snímku je betonové lichoběžníkové koryto vodoteče. Koryto je uměle napřímáno. Břehy neobsahují žádnou vzrostlou zeleň.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 14 je spíše vyšší skóre z důvodu nepřírodního stavu koryta vodoteče.

Snímek č. 15: kamenné koryto vodoteče. Na snímku se nachází vydlážděné koryto vodoteče. Koryto je osazeno drobnou zelení. Oba břehy koryta obsahují vzrostlou zeleň. Koryto se nachází v městské krajině.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 15 je spíše nižší skóre z důvodu použití přírodního materiálu při výstavbě koryta a ponechání vzrostlé zeleně.

Čtvrtou skupinou snímků jsou aleje.

Snímek č. 16: alej částečná. Na snímku je vidět stará lipová alej. Některé stromy jsou již odstraněné. Celkový zdravotní stav aleje není dobrý.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 16 je spíše vyšší skóre z důvodu nedobrého stavu aleje.

Snímek č. 17: alej vzrostlá mladá. Na snímku je vidět asi dvacet let rostoucí alej. Stromořadí je zdravé. Jednotlivé stromy jsou vysázené asi tři metry od sebe.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 17 je spíše nižší skóre z důvodu zdravého stavu aleje a její celkové estetické hodnoty.

Snímek č. 18: alej mladá. Na snímku je vidět mladou alej asi do 10 let věku. Stromky jsou neolistěné. Vzdálenost stromků od sebe je asi 5 metrů.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 18 je spíše vyšší skóre z důvodu malého vzrůstu stromků a absence olistění.

Snímek č. 19: alej vzrostlá stoletá. Na snímku se nachází vzrostlá lipová alej asi do sta let věku. Alej působí celistvým dojmem. Stromy jsou zdravé, olistěné.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 19 je spíše nižší skóre z důvodu dobrého zdravotního stavu aleje, jejího celistvého stavu a vzrostlým korunám stromů.

Snímek č. 20: alej vzrostlá jednostranná. Na snímku se nachází stromořadí na jedné straně cesty.

Stromy jsou vzrostlé. Stáří stromů je okolo sta let.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 20 je spíše vyšší skóre z důvodu zachování aleje jen na jedné straně cesty.

Pátou skupinou snímků jsou různé typy krajiny.

Snímek č. 21: městská krajina. Na snímku se nachází město. Odborně se jedná o městskou krajinu. Na snímku jsou domy, výrobní budovy, kanceláře a další stavby patřící k městské zástavbě.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 21 je spíše vyšší skóre z důvodu devastace přirozené krajiny nesourodou městskou zástavbou.

Snímek č. 22: obdělávaná krajina. Na snímku je vidět obdělávanou zemědělskou krajinu. Většinová část této krajiny patří zemědělství a pastvě. Na snímku jsou remízy i jednotlivé stromy.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 22 je spíše nižší skóre z důvodu dobrého působení na člověka vlivem vyváženosti poměru otevřených ploch s uzavřenými. Velký vliv bude mít i genetická predispozice od dob Homo habilis, kterou předpovídá Jeník.

Snímek č. 23: krajina příměstská. Na snímku je vidět příměstskou krajinu. Jedná se o krajinu na okraji města. Tato krajina není ani městem, ani otevřenou krajinou.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 23 je spíše střední skóre z důvodu skloubení klidu vzdálenějšího sídla a městských vymožeností dnešní doby.

Snímek č. 24: degradovaná krajina. Na snímku je vidět devastovanou krajinu. Tato krajina je bezkonceptně zastavěna různými stavbami. Je zcela přeměněna lidskou činností.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 24 je spíše vyšší skóre z důvodu velké devastace krajiny.

Tato krajina má velice nepřírozený vzhled.

Snímek č. 25: obhospodařovaná krajina. Krajina na snímku působí přirozeným dojmem. Na snímku nejsou žádná lidská sídla. Převažuje zeleň.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 25 je spíše nižší skóre z důvodu celkového dobrého dojmu z krajiny s absencí lidských sídel.

2. 1.3 Příklad hodnocení snímků

Všech 25 fotografií je rozděleno do 5 kategorií. Každá kategorie má společné téma. Například v první kategorii jsem se zaměřil na vysílací věže.

U vysílacích věží jsem se zaměřil na rozdílné parametry zasazení do okolní krajiny. Domnívám se, že jinak bude na hodnotícího působit vysílací věž v imitaci borového stromu a jinak bude působit věž architektonicky zpracovaná, která je zasazena do městského prostředí.

Zaměřil jsem se i na rozdílné výšky věží. Jiné hodnoty mají věže i ve svém barevném sladění s okolím.

Ve druhé kategorii jsem se zaměřil na mostní konstrukce. Soustředil jsem se na různé hodnoty při začlenění mostních konstrukcí do krajiny. Vybral jsem mostní konstrukce rozdílné v materiálu, architektonickém zpracování, období výstavby a citlivosti k okolní

krajině. Na obrázku je betonová mostní konstrukce s kamenným obložením geometrických tvarů na menší vodoteči.

2.2 Testovaný vzorek

Pro vyplnění testu jsem si zvolil vzorek 33 studentů.

Jednalo se o středoškolské studenty z různých částí slovenské a rumunské republiky.

Byli to studenti ze dne otevřených dveří na univerzitě Matěje Bela v Banské Bystrici.

Jednalo se o skupinu dvaceti čtyř dívek a devíti chlapců. Skupina byla složena ze studentů čtvrtého ročníku středních škol ve věku od 18 do 20 let. Většina testovaných se vzájemně neznala.

Skupina vyplňovala test v učebně A 106 od 13 do 13.30. V druhé části sběru dat hodnotila jednotlivé snímky a to od 13.30 do 14:00 hodin.

2.3 Metody hodnocení

V metodách hodnocení se pokusím přiblížit způsoby vyhodnocení získaných dat z testu a z hodnocení snímků.

Test uzavřené otázky: u uzavřených otázek jsem vycházel z četnosti označení odpovědi.

Každá odpověď měla přiřazeno písmeno od **a** do **d**. Každé označení odpovědi v rozmezí od a do d je zapsáno v tabulkách č. 1-3 a je vyjádřeno v grafech č. 1-3.

Test otevřené otázky: u otevřených otázek jsem vycházel z četnosti klíčových slov. Vycházel jsem z analýzy smyslu napsaného textu.

Ukázka vyhodnocené otázky č. 4c)

Otázka č. 4c: uveďte heslovitě faktory (charakteristiky, rysy krajiny), které považujete za pozitivní z hlediska krajinného rázu:

komentář

Většina respondentů ve své odpovědi vyjadřuje preference majority neznečištěných přírodních celků i prvků s podílem přírodních a kulturních památek, s důrazem na péči o krajinu a ekologicko-ekonomickou stabilitu oblasti:

příklad odpovědi

hodně stromů, mnoho lesů, rybníky, krásná příroda, hory, louky, pastviny, vysokohorské paseky, krásné řeky, hodně historických a přírodních památek, lesy bez odpadků, lidé, krásná příroda, vodní nádrže aj.

Test otázky s možností hodnocení: u otázek s možností hodnocení na škále od 0 (negativní, nepříjemná) do 100 (pozitivní, nádherná) jsem vycházel z numerického zápisu respondenta. U této otázky bylo podstatné numerické vyjádření.

Toto vyjádření označovalo subjektivní ohodnocení respondentem hodnocené krajiny. V případě nízkého numerického ohodnocení (například 10) jsem dospěl k závěru, že to znamená nízké ohodnocení estetiky hodnocené krajiny. Jednotlivé výsledky jsou znázorněny v tabulkách č. 5, 7, 9.

Vyhodnocení snímků

Nejprve zopakuji způsob hodnocení snímků. To probíhalo formou známkování jako ve škole od 1 (výborný) po 5 (nedostatečně) Fotografie byly rozděleny do 5 skupin po 5 snímcích. Celkový počet snímků byl 25. Snímky s nižším skóre jsou tedy lépe hodnoceny než snímky se skóre vyšším.

Každá fotografie získala určitý počet známek. Dále každá fotografie získala určitý druh známek. Z těchto známek jsem vytvořil tabulku výsledků. Výsledky jsou vyjádřil v hodnotách **minima, mediánu a maxima**.

Podobnou tematikou se zabývala i S. Kozlovská z Ústavu hospodářské úpravy lesa z Mendělejevovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně. Ve svém příspěvku z konference CZ-IALE, konané ve dnech 4. - 5. února 2005 v Brně, poukazuje na nutnost se tímto tématem blíže zabývat z důvodu vzrůstající tendence mobilních operátorů, stavět nové základové vysílací stanice. Kozlovská se zabývá přímo stavem těchto stanic na území Krkonošského národního parku. Ovšem zmiňuje ve své práci Míchalovu metodu

hodnocení. Míchalova metoda bere v potaz historický vývoj území a současné využití krajiny. Jedná se hlavně o přírodní, kulturní, historické a estetické hodnoty. Velký význam je v této teorii kladen na harmonii vzájemných vztahů.

3 Výsledky

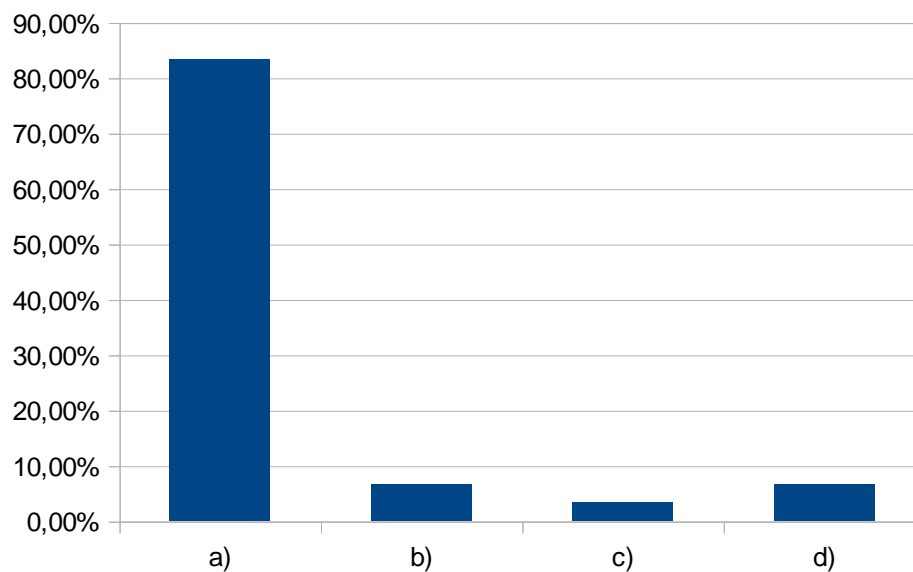
3.1 Vyhodnocení testu

Otázka č. 1: Co je to krajina?

Tab. 1 Tabulka četnosti na otázku č. 1

varianta	četnost označení
a)	25
b)	2
c)	1
d)	2

Zdroj: vlastní

Graf 1 Co je to krajina

Zdroj: vlastní

komentář

Na otázku, co je to krajina, odpovědělo správnou variantou odpovědi přes 80 % respondentů.

Správnou odpověď zvolila nadpoloviční většina zúčastněných. Z výsledků tedy vyplývá, že většina respondentů je správně obeznámena s pojmem krajina a plně chápe jeho význam.

Varianty odpovědí

a) značí část území vnímanou obyvateli, jejíž charakter je výsledkem působení přírodních anebo lidských činitelů a jejich vzájemných vztahů

b) je to místo, kde žijí

c) jedná se o územní celek se zastoupením přírodní, kulturní a ekonomické roviny s absencí vody

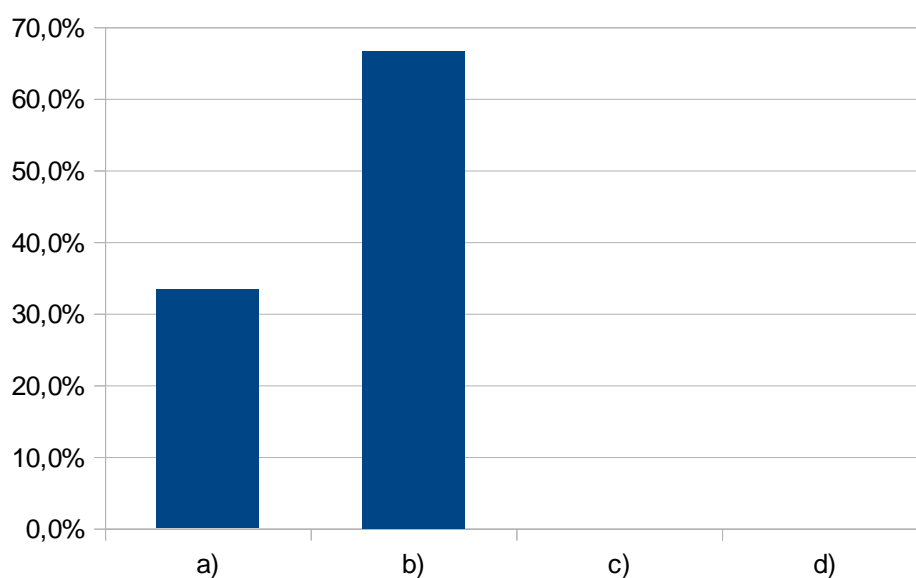
d) nedovedu odpovědět

Otázka č. 2: Co je to krajinný ráz?

Tab. 2 Tabulka četnosti u otázky č 2

varianta	četnost označení
a)	10
b)	20
c)	0
d)	0

Zdroj: vlastní

Graf 2 Co je to krajinný ráz

Zdroj: vlastní

komentář

Na otázku, co je to krajinný ráz, odpovědělo správnou variantou odpovědi více než 65% respondentů. Správnou odpověď zvolila nadpoloviční většina zúčastněných. Z výsledků tedy vyplývá, že většina respondentů je správně obeznámena s pojmem krajinný ráz a plně chápe jeho význam.

Varianty odpovědí

a) je zejména přírodní charakteristika určitého místa či oblasti

b) je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti

c) je zejména politicko-sociokulturní charakteristika určitého místa či oblasti

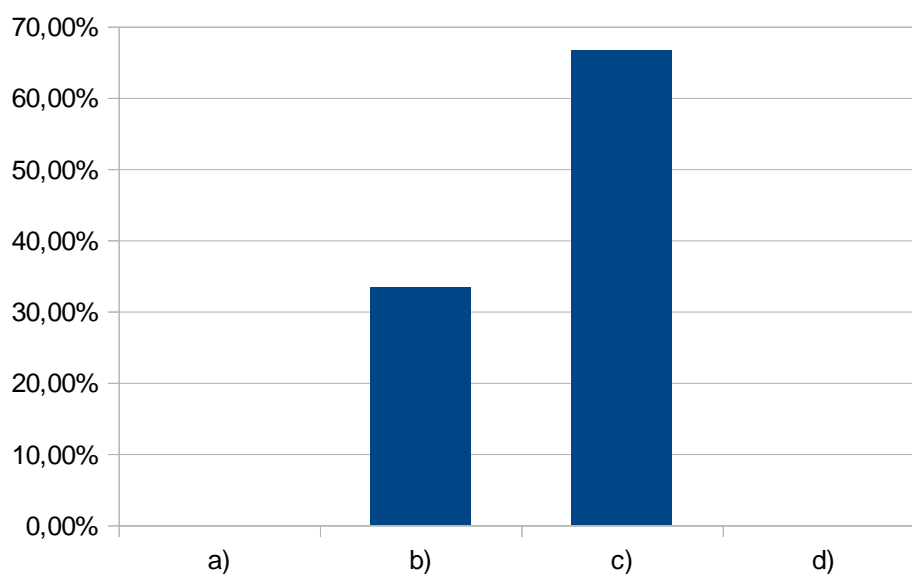
d) nedovedu odpovědět

Otázka č. 3: Péče o krajinu je?

Tab. 3 Tabulka četnosti u otázky č. 3

varianta	četnost označení
a)	0
b)	10
c)	20
d)	0

Zdroj: vlastní

Graf 3 Péče o krajinu je

Zdroj: vlastní

komentář

Na otázku, co je to péče o krajinu, odpovědělo správnou variantou odpovědí více než 65% respondentů. Správnou odpověď zvolila nadpoloviční většina zúčastněných. Z výsledků tedy vyplývá, že většina respondentů je správně obeznámena s pojmem krajinný ráz a plně chápe jeho význam.

Varianty odpovědí

a) vhodné kosení luk a nešetrná pastva dobytka

b) soubor opatření k racionálnímu a setrvalému využívání celé biosféry - zahrnuje tvorbu a ochranu životního prostředí, zákonodárství i ekologickou výchovu lidí

c) činnosti, které směřují v perspektivě trvale udržitelného rozvoje k uchování krajiny v dobrém stavu řízením a harmonizací změn, vyvolaných sociálním, ekonomickým a environmentálním vývojem

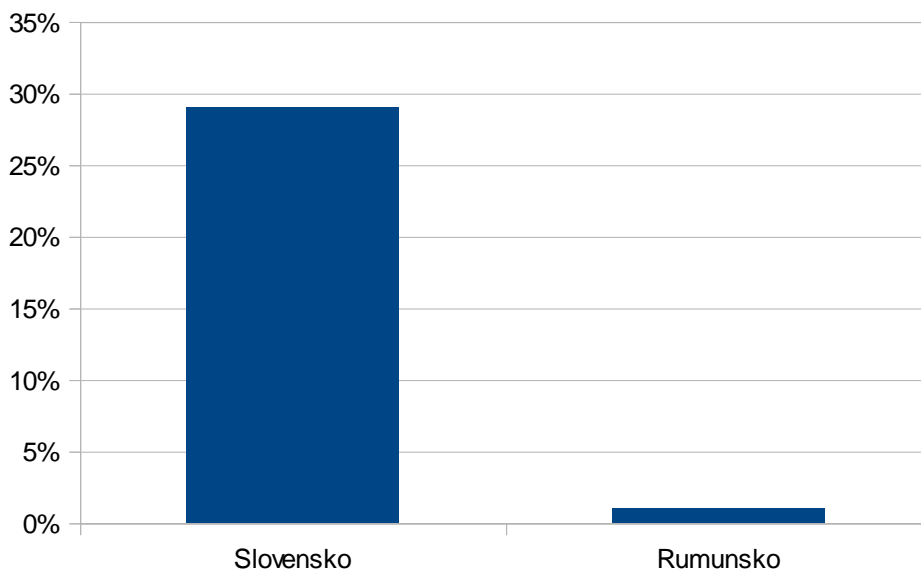
Krajina, kde žiji

Otázka č.4a: uveďte zeměpisnou lokalizaci krajiny, kde žijete po většinu života (př. Česká republika, Liberecký kraj)

Tab. 4 Tabulka – krajina, kde žiji

Slovensko	29
Rumunsko	1

Zdroj: vlastní

Graf 4 Krajina, kde žiji

Zdroj: vlastní

komentář

Dvacet devět z třiceti respondentů pochází ze Slovenské republiky.

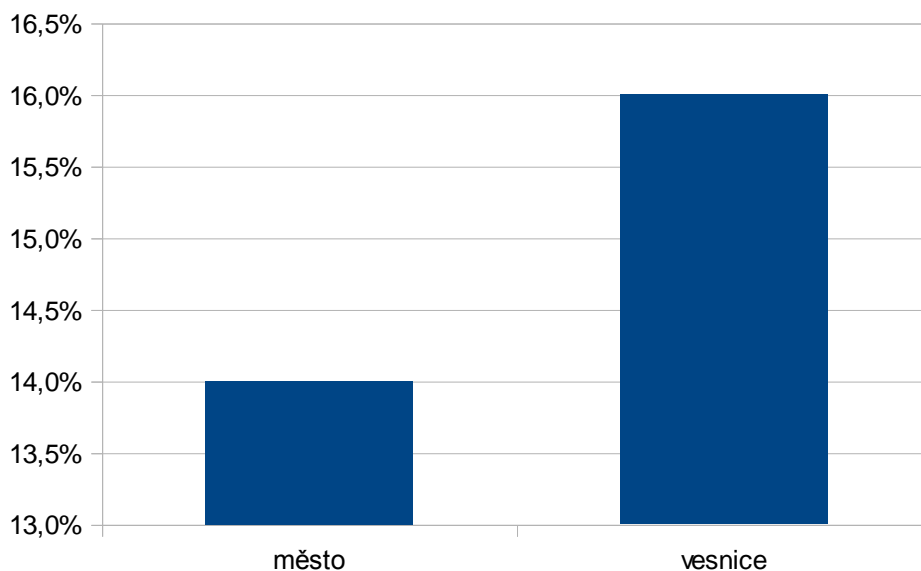
Dvacet tři respondentů pochází přímo z Banskobystrického kraje, šest respondentů je z jiných krajů Slovenska a jeden z hodnotících studentů pochází z Rumunska.

Otázka č.4b: stručně popište krajinu, kde žijete po většinu života (př.město, okraj města, vesnice, u lesa.)

Tab. 5 Krajina, kde žijí město/vesnice

Město	14
Vesnice	16

Zdroj: vlastní

Graf 5 Krajina, kde žijí město/vesnice
Zdroj: vlastní

komentář

Šestnáct žáků žije na vesnici a čtrnáct ve městě.

Otázka č. 4c: uveďte heslovitě faktory (charakteristiky, rysy krajiny), které považujete za pozitivní z hlediska krajinného rázu.

Většina respondentů považuje za pozitivní z hlediska krajinného rázu především.

vzorek odpovědi

hodně stromů, mnoho lesů, rybníky, krásná příroda, hory, louky, pastviny, vysokohorské paseky, krásné řeky, hodně historických a přírodních památek, lesy bez odpadků, lidé, krásná příroda, vodní nádrže aj.

komentář

Většina respondentů ve své odpovědi vyjadřuje preference majority neznečištěných přírodních celků a prvků s podílem přírodních i kulturních památek, s důrazem na péči o krajinu a ekologicko-ekonomickou stabilitu oblasti.

Otázka č.4d: uveďte heslovitě faktory (charakteristiky, rysy krajiny), které považujete za negativní z hlediska krajinného rázu.

Většina respondentů považuje za negativní z hlediska krajinného rázu především.

vzorek odpovědi

poškození památek, nečistota, znečištění životního prostředí, vypouštění škodlivin do ovzduší, zarostlé paseky, průmyslové zóny, motorkářské soutěže v krajině, velké kácení, smetiště, ošklivé přehradý aj.

komentář

Většina respondentů ve své odpovědi vyjadřuje jako negativní faktory a charakteristiky krajiny především znečištění životního prostředí jako celku, příliš hustou zástavbu v krajině, negativní důsledky znečišťování ovzduší na vegetaci v krajině, zanedbávání péče o kulturní a přírodní památky, necitlivé zasazení technických staveb do krajiny, přílišnou těžbu stromů:

Otázka č. 5: Jak celkově hodnotíte krajinu, ve které žijete po většinu života, na stupnici od 0 (negativní nepřijatelná) do 100 (pozitivní, nádherná)

Tab. 6 Hodnocení krajiny

medián	aritmetický průměr	modus
70	65	50

Zdroj: vlastní

komentář

Většina respondentů hodnotí krajinu, ve které žije po většinu života, na škále od 0 do 100 průměrnou hodnotou 65, což ukazuje na spokojenost s krajinou, ve které žijí. Z výsledků vyplývá, že většina zúčastněných hodnotí krajinu, ve které žije po většinu života, jako více než přijatelnou.

Otázka č. 6: krajina, ve které byste chtěli žít - příklad reálné krajiny, kterou znám

Otázka č. 6a: stručně popište reálnou krajinu, kterou znáte a ve které byste chtěli žít.

Většina respondentů popisuje reálnou krajinu, kterou zná a ve které by chtěli žít, takto.

vzorek odpovědi

v příměstské části, lesnatá, čistá, s malým množstvím obyvatel, udržovaná, místo, kde jsem se narodila, hodně zeleně, klid, malá doprava, málo aut, ne u vlaku aj.

komentář

Většina dotázaných by chtěla žít v krajině se zachovalou přírodou. Často zmiňována byla i vhodná péče člověka o okolní krajinu. Opakovaně byla zmiňována dobrá dostupnost města. Velmi často byla zmiňována i absence výrazné dopravy. Z výsledků vyplývá, že většina respondentů by chtěla žít v klidném prostředí se zachovalou přírodou, ale s vymoženostmi města.

Otázka č.6b: uveďte u této krajiny heslovitě faktory (charakteristiky, rysy krajiny), které považujete za pozitivní z hlediska krajinného rázu.

Většina respondentů považuje za pozitivní z hlediska krajinného rázu především.

vzorek odpovědi

zachovalá příroda, kontakt s přírodou ale zároveň blízko u města, hezká příroda, starost občanů o krajinu, dostatek klidu, pokojná příroda, můžu se jít projít do přírody, ale i do města na nákup, krása hor a blízkost města, hezké okolí aj.

komentář

Většina respondentů odpověděla ve smyslu dobrého propojení zdravého místa k životu a dostupnosti města. Dále byla nejvíce zmiňována čistota a dobrý stav životního prostředí. Z hlediska krajinného rázu mi z odpovědí vyplývá, že respondenti považují za pozitivní faktory hlavně kontakt se zachovalou přírodou.

Otázka č. 6 c: uveďte u této krajiny heslovitě faktory (charakteristiky, rysy krajiny), které považujete za negativní z hlediska krajinného rázu.

Většina respondentů považuje za negativní z hlediska krajinného rázu u krajiny, ve které by chtěli žít, především.

vzorek odpovědi

Velký rozvoj cestovního ruchu, turismus, znečišťování životního prostředí a vody, mnoho neobydlených oblastí, šíření města, šíření hluku, ničení krajiny, stavba domů tam, kde se to nechodí, městský ruch, smog aj.

komentář

Z výsledků vyplývá, že většina dotázaných považují za negativní faktory přesah města a jeho negativních vlivů na blízký venkov. Dále znečištění dalších oblastí u měst a šíření nevhodné zástavby.

Otázka č. 7: jak byste ohodnotili krajinu, ve které byste chtěli žít po většinu života na stupnici od 0 (negativní, nepříjemná) do 100 (pozitivní, nádherná)

Tab. 7 Hodnocení krajiny

medián	aritmetický průměr	modus
86	80	90

Zdroj: vlastní

komentář

Většina respondentů hodnotí krajinu, ve které by chtěli žít po většinu života, na škále od 0 do 100 průměrnou hodnotou 80. Což ukazuje na spokojenost s krajinou, ve které by chtěli žít. Z výsledků vyplývá, že většina zúčastněných hodnotí krajinu, ve které by chtěli žít po většinu života, jako více než přijatelnou.

Otázka č. 8: Krajina, ve které byste nechtěli žít - příklad reálné krajiny, kterou znám.

Otázka č. 8a: krajina, ve které byste nechtěli žít – příklad reálné krajiny, kterou znám.

Většina respondentů uvedla jako příklad reálné krajiny, ve které by nechtěli žít, toto.

Vzorek odpovědi

samota, v horách, u továrny, daleko od města, v neudržované krajině, ve smradu, ve velkém cestovním ruchu, turismu, znečištěném životním prostředí, stavba domů tam, kde se to nechodí - špatně postavené město

komentář

Z výsledků vyplývá, že část odpovědí je opakováním z otázky 6 c .

Domnívám se, že většina respondentů nechce žít ve znečištěném a hlučném prostředí. Požadují estetiku životního prostředí, zachovalou přírodu a znovu dobrou dostupnost do města. V případě městské krajiny preferují kvalitní koncepci městské zástavby.

Otázka č. 8b: uveďte u této krajiny heslovitě faktory (charakteristiky, rysy krajiny), které považujete za negativní z hlediska krajinného rázu.

Většina dotázaných považuje za negativní faktory z hlediska krajinného rázu především.

Vzorek odpovědi

továrny, neudržovaná krajina, málo zelených ploch, světlo v noci, nehodící se domy, cestovní ruch, turismus, znečištěné životní prostředí, stavba domů tam kde se to nechodí - špatně postavené město, komíny, znečištěná příroda, nevhodné domy, aj.

komentář

Z odpovědi vyplývá, že většina dotázaných považuje za negativní faktory z hlediska krajinného rázu především nevhodnou zástavbu a znečištěné životní prostředí. Některé z odpovědí byly již zmíněny v předešlých otázkách.

Otázka č. 8c: uveďte u této krajiny heslovitě faktory (charakteristiky, rysy krajiny), které považujete za pozitivní z hlediska krajinného rázu.

U této otázky odpověděla většina respondentů záporně.

komentář

Nenašli žádné kladné faktory, rysy a charakteristiky v krajině, ve které by nechtěli žít.

Otázka č. 9: jak byste ohodnotili krajinu, ve které byste nechtěli žít po většinu života, na škále od 0 (negativní, nepříjemná) do 100 (pozitivní, nádherná)

Tab. 8 Hodnocení krajiny

medián	aritmetický průměr	modus
10	14	0

Zdroj: vlastní

komentář

Většina respondentů hodnotí krajinu, ve které by nechtěli žít po většinu života, na škále od 0 do 100 průměrnou hodnotou 14. Což ukazuje na nespokojenost s krajinou, ve které by

nechtěli žít. Z výsledků vyplývá, že většina zúčastněných hodnotí krajinu, ve které by nechtěli žít po většinu života, jako spíše nepřijatelnou.

Otázka č. 10: jaké další faktory dle vašeho názoru ovlivňují krajinný ráz

Většina dotázaných považuje za další faktory ovlivňující krajinný ráz především.

příklad odpovědi

zaměstnanost v regionu, zákony, kultura, dálnice, osídlení, chudoba, flora a fauna, živelné katastrofy, globální oteplování, obyvatelstvo, ekonomika státu, lidé, příroda, mentalita národa/kraje, počasí, průmysl, špatné ovzduší,

komentář

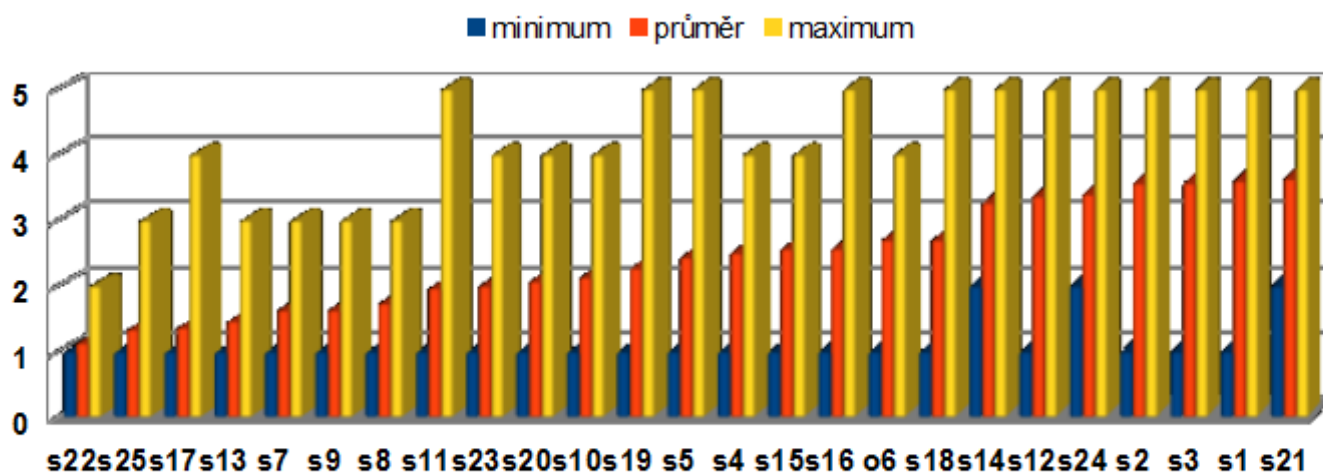
Z odpovědí vyplývá, že většina dotázaných považuje za další negativní faktory z hlediska krajinného rázu především sociální, ekonomické a ekologické aspekty.

3.2 Vyhodnocení fotoprezentace

V následující části mé b. p. představím výsledky hodnocení snímků celkem.

Vyhodnocení po kategoriích: vysílací stanice, mostní konstrukce, říční koryta, aleje a typy krajiny jsou vyhodnoceny v kapitole 4.2.1

V grafu č. 6 jsou znázorněny vzestupně výsledky hodnocení. Osa X obsahuje čísla fotografií, osa Y vyjadřuje skóre snímku. **Nižší skóre znamená lepší hodnocení snímku.**

ČÍSLA SNÍMKŮ

Graf 6 Vyhodnocení snímků
Zdroj: vlastní

V hodnocení snímků jsem použil tři hodnoty: minimum, průměr a maximum.

Z výsledků v grafu č.6 jsou u některých snímků patrné zásadní rozdíly v těchto hodnotách.

Nejprve představím nejlépe hodnocený a nejhůře hodnocený snímek.

Obr. 1 Snímek č. 22
Zdroj: www.fotoaparát.cz

Nejlépe hodnocený snímek je snímek č. 22: obdělávaná krajina.

Na snímku je vidět obdělávanou zemědělskou krajinu. Většinová část této krajiny patří zemědělství a pastvě. Na snímku jsou remízy a jednotlivé stromy, ale i louky a pole. Dle mého názoru se tak potvrdil předpoklad hodnocení z kapitoly 3.1.3. Předpokladem pro

hodnocení snímku č. 22 bylo spíše nižší skóre z důvodu dobrého působení na člověka vlivem vyváženosti poměru otevřených ploch s uzavřenými. Velký vliv bude mít i genetická predispozice od dob Homo habilis, kterou předpovídá Jeník. Na snímku není patrná žádná zástavba

Obr. 2 Snímek č 21
Zdroj: www.enviregion.cz

Nejhůře hodnoceným snímkem je snímek č. 21: městská krajina.

Na snímku se nachází město. Odborně se jedná o městskou krajinu. Na snímku jsou domy, výrobní budovy, kanceláře a další stavby patřící k městské zástavbě. Předpokladem pro hodnocení snímku č. 21 bylo spíše vyšší skóre z důvodu devastace přirozené krajiny městskou zástavbou.

Snímek č. 21 je až opakem krajiny snímku č. 22.

Vysoké hodnoty minima: z grafu č. 6 je patrné, že u snímků č. 14: městská krajina, č. 24: lichoběžníkové koryto vodoteče a č 21: degradovaná krajina je hodnota minima vyšší než u ostatních snímků. Což znamená, že získaly vyšší skóre ohodnocení na stupnici 1-5. Dostaly tedy horší známky.

Obr. 3 Snímek č. 14
Zdroj: www.k-report.net

Obr. 4 Snímek č. 24
Zdroj: www.enviregion.cz

Obr. 5 Snímek č. 21
Zdroj: www.enviregion.cz

Komentář

Všechny tři snímky spojuje velká degradace krajiny. Jedná se o velmi nepřírozené prostředí. Předpoklad pro hodnocení snímku č. 14 bylo spíše vyšší skóre z důvodu nepřírodního stavu koryta vodoteče, což se v celkovém hodnocení potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 24 bylo spíše vyšší skóre z důvodu velké devastace krajiny. Tato krajina má velice nepřírozený vzhled. Což se v celkovém hodnocení potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 21 bylo spíše vyšší skóre z důvodu devastace přírodní krajiny nesourodou městskou zástavbou. Což se v celkovém hodnocení potvrdilo.

Celkově se domnívám, že všechny tři snímky spojuje i celkově neestetický a nepřírodní vzhled krajiny.

Vysoké rozdílné hodnoty mezi minimem a průměrem: z grafu č. 6 je patrné, že u snímků č. 2: vysílač Vrčeň, 3: vysílač Žižkovská věž a snímku č.1: vysílač Liblice je hodnota rozdílu minima a průměru vyšší než u ostatních snímků. Což znamená, že získali vyšší skóre ohodnocení. Na stupnici 1-5. Dostali tedy horší známky.

Obr. 6 Snímek č. 2
Zdroj: www.vrcen.cz

Obr. 7 Snímek č. 3
Zdroj: ceskeradiokomunikace.cz

Obr. 8 Snímek č. 1
Zdroj: www.prostor-ad.cz

Komentář

Snímek č. 2: vysílač Vrčeň

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 2 bylo spíše nižší skóre z důvodu dobrého začlenění do okolní krajiny, což se v celkovém hodnocení nepotvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 1 bylo spíše vyšší skóre známek z důvodu nepříliš dobrého začlenění do okolní krajiny, což se v celkovém hodnocení potvrdilo

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 3 bylo spíše nižší skóre z důvodu dobrého začlenění věže do městské krajiny, což se v celkovém hodnocení nepotvrdilo.

Všechny tři snímky byly v průměru hodnoceny skórem 3,6. Přesto někteří z respondentů udělili těmto snímkům známku 2 i 1. Dle mého názoru to ukazuje na můj předpoklad hodnocení těchto snímků z kapitoly 3.1.3.

Vysoké hodnoty maxima

Z grafu č. 6 je patrné, že u snímků č. 11: drobná vodoteč, č. 19: alej vzrostlá stoletá, č. 5: vysílač v imitaci borovice a č. 16: alej částečná má maximum u těchto snímků hodnotu cca 5 a průměr je od 2 do 2,6.

Obr. 9 Snímek č. 11
Zdroj: www.arnika.net

Obr. 10 Snímek č. 19
Zdroj: www.dedictvivysociny.cz

Obr. 11 Snímek č. 5
Zdroj: www.ahaonline.cz

Obr. 12 Snímek č. 16
Zdroj: www.blog.denik.cz

komentář

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 11 bylo spíše nižší skóre z důvodu přírodě blízkého stavu vodoteče, což se v celkovém hodnocení potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 19 bylo spíše nižší skóre z důvodu dobrého zdravotního stavu aleje, jejího celistvého stavu a vzrostlých korun stromů, což se v celkovém hodnocení potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 5 bylo spíše nižší skóre z důvodu velmi přirozeného vzhledu tohoto druhu vysílače, což se v celkovém hodnocení potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 16 bylo spíše vyšší skóre z důvodu nedobrého stavu aleje, což se v celkovém hodnocení potvrdilo.

Domnívám se, že maximální hodnota u snímků č. 11, 19, 5 a 16 je statisticky zanedbatelná z důvodu četnosti označení těchto snímků. Četnost označení snímku naleznete v příloze č. 2

3.3 Vyhodnocení kategorií

V následující části mé bakalářské práce přistoupím k hodnocení snímků v jednotlivých kategoriích. Kategorie 1. vysílací věže, 2. mostní konstrukce, 3. vodoteče, 4. aleje, 5. typy krajiny.

Hodnocení fotografií probíhalo formou známkování jako ve škole od 1 (výborný) po 5 (nedostatečně). Fotografie byly rozděleny do 5 skupin po 5 snímcích. Celkový počet snímků byl 25. Snímky s nižším skóre jsou tedy lépe hodnoceny než snímky se skóre vyšším. Jednotlivé snímky byly k hodnocení předkládány náhodně.

Vysílací věže

Obr. 13 Snímek č. 5
Zdroj: www.ahaonline.cz

Obr. 14 Snímek č. 4
Zdroj: <http://img.fotoalba.centrum.cz>

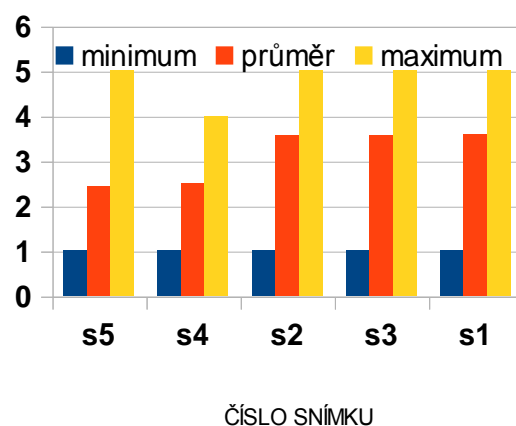
Obr. 15 Snímek č. 2
Zdroj: www.vrcen.cz

Obr. 16 Snímek č. 3
Zdroj: www.radiokomunikace.cz

Obr. 17 Snímek č. 1
Zdroj: www.prostor-ad.cz

Graf 7 Vysílací věže
Zdroj: vlastní

Tab. 9 Vyhodnocení vysílací věže

snímky																															min.	průměr	max.	med.	mode
s5	1	5	1	3	3	2	1	4	1	2	1	3	3	2	2	3	2	4	3	1	2	3	2	2	2	2	4	3	3	3	1	2,4	5	2	2
s4	1	2	3	4	3	1	2	3	2	2	4	2	3	2	1	2	2	3	4	2	3	4	3	3	2	1	3	2	3	3	1	2,5	4	2	2
s2	2	3	5	5	1	3	4	5	4	3	4	3	5	4	3	2	3	5	4	4	4	5	3	3	2	4	4	3	3	4	1	3,6	5	3	3
s3	1	5	5	4	2	2	5	5	3	3	5	3	3	5	2	4	3	4	5	3	4	5	4	5	1	2	4	3	2	5	1	3,6	5	4	5
s1	2	3	4	5	1	3	4	3	4	4	4	2	5	4	4	3	4	5	4	4	3	5	4	3	3	3	3	5	3	4	1	3,6	5	4	4

Zdroj: vlastní

Komentář

Snímek č. 1: vysílač Liblice. Předpoklad pro hodnocení snímku č. 1 bylo spíše vyšší skóre známek z důvodu nepříliš dobrého začlenění do okolní krajiny, což se potvrdilo.

Snímek č. 2: vysílač Vrčeň. Předpoklad pro hodnocení snímku č. 2 bylo spíše nižší skóre z důvodu dobrého začlenění do okolní krajiny, což se potvrdilo.

Snímek č. 3: vysílač Žižkovská věž. Předpoklad pro hodnocení snímku č. 3 bylo spíše nižší skóre z důvodu dobrého začlenění věže do městské krajiny, což se nepotvrdilo.

snímek č. 4: vysílač na Černé hoře. Předpoklad pro hodnocení snímku č. 4 bylo spíše vyšší skóre z důvodu velkého kontrastu stavby v lesnatém prostředí, což se nepotvrdilo.

Snímek č. 5: vysílač v imitaci borovice. Předpoklad pro hodnocení snímku č. 5 bylo spíše nižší skóre z důvodu velmi přirozeného vzhledu tohoto druhu vysílače, což se potvrdilo.

Snímek č. 5 získal nejvyšší hodnocení v kategorii vysílací věže. Domnívám se, že je to díky jeho přírodnímu vzezření. U snímku č. 4 se předpokládaný výsledek nepotvrdil. Je možné, že vhodně umístěná architektura v kontrastu s přírodou působí na hodnocení krajinného rázu pozitivním dojem. Snímek č. 2 splnil předpoklad hodnocení.

U snímku č. 3. se předpokládané hodnocení nepotvrdilo. Jeho nejčtetnější známkou je známka 5. Možná se jedná o přílišnou dominantu městské krajiny. U snímku č. 1 se potvrdil předpoklad hodnocení. Dvě vysílací věže narušují krajinný ráz.

Mostní konstrukce

Obr. 18 Snímek č. 7
Zdroj: www.dalnice.com

Obr. 19 Snímek č. 9
Zdroj: www.casopisstavebnictvi.cz

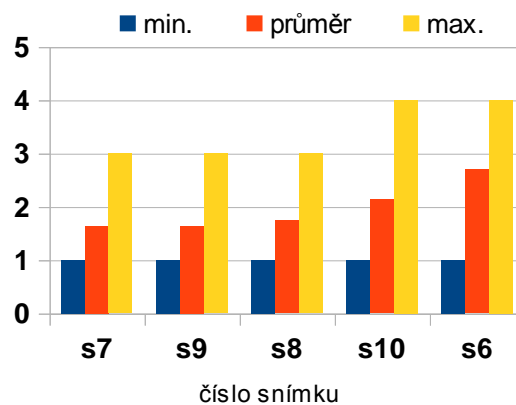
Obr. 20 Snímek č. 8
Zdroj: www.infoslany.cz

Obr. 21 Snímek č. 10
Zdroj: www.libri.cz

Obr. 22 Snímek č. 6
Zdroj: www.mrk.cz

Graf 8 Mostní konstrukce
Zdroj: vlastní

Tab. 10 Výsledky mostní konstrukce

snímky																															min.	průměr	max.	med.	mode
s7	2	1	2	2	2	1	1	2	1	3	2	2	2	1	1	1	1	2	2	1	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1	1,6	3	2	2
s9	2	2	1	2	2	1	1	1	1	2	1	1	2	1	3	1	2	2	1	2	2	1	2	2	3	1	1	2	3	1	1	1,6	3	2	1
s8	1	2	1	3	3	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	2	3	2	3	2	3	1	1	1,7	3	2	1
s10	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1	2	2	3	3	2	2	2	1	3	1	3	3	1	1	3	2	4	1	2,1	4	2	2
s6	3	3	4	3	3	1	1	3	3	3	3	1	3	2	2	4	2	3	2	2	4	2	2	4	3	4	2	4	3	2	1	2,7	4	2	3

Zdroj: vlastní

Komentář

Předpoklad hodnocení snímku č. 6 bylo spíše vyšší skóre z důvodu nepříliš zdařilého zvolení celkové konstrukce. Prefabrikovaný mostek do okolní krajiny příliš nezapadá, což se potvrdilo.

Snímek č. 6 byl ve své kategorii ohodnocen jako nejhorší.

Předpoklad hodnocení snímku č. 7 bylo spíše vyšší skóre z důvodu nepříliš dobrého splynutí konstrukce mostu s okolní krajinou, což se nepotvrdilo.

Předpoklad hodnocení snímku č. 8 bylo spíše nižší skóre z důvodu použití přírodního materiálu a dobrého začlenění mostu do okolní krajiny, což se potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 9 bylo spíše nižší skóre z důvodu dobrého začlenění mostu do okolní krajiny, což se potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 10 bylo spíše nižší skóre z důvodu dobrého architektonického zpracování a umístění mostovky do městské krajiny, což se potvrdilo.

U snímku č. 7 pravděpodobně došlo ke stejnému jevu jako u obrázku č. 14. Je možné, že vhodně umístěná architektura v kontrastu s přírodou působí na hodnocení krajinného rázu pozitivním dojem. V průměrném hodnocení dosáhly snímky mostních konstrukcí dobrých výsledků.

U mostních konstrukcí jsou výsledky velice vyrovnané. Domnívám se, že je to zapříčiněno množstvím zeleně na snímcích. Snímky s nejvyšším skóre (nejhůře hodnocené) obsahují nejméně zeleně.

Vodoteče

Obr. 23 Snímek č. 13
Zdroj: www.mrk.cz

Obr. 24 Snímek č. 11
Zdroj: www.arnika.net

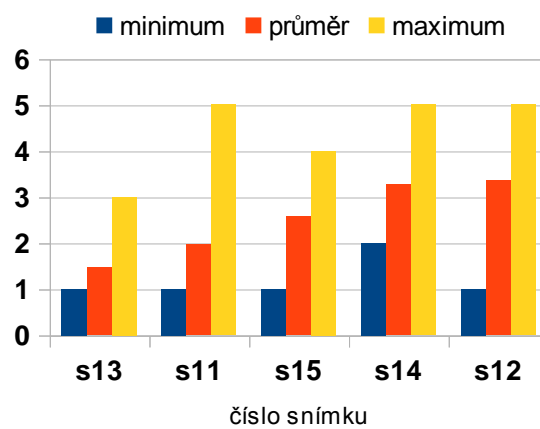
Obr. 25 Snímek č. 15
Zdroj: www.casopisveronica.cz

Obr. 26 Snímek č. 14
Zdroj: www.k-report.cz

Obr. 27 Snímek č. 12
Zdroj: www.flickr.com

Graf 9 Vodoteče
Zdroj: vlastní

Tab. 11 Výsledky vodoteče

[illegible]

Zdroj: vlastní

komentář

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 11 bylo spíše nižší skóre z důvodu přírodě blízkého stavu vodoteče, což se potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 12 bylo spíše vyšší skóre z důvodu velmi nepřirozeného stavu koryta vodoteče, což se potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 13 bylo spíše nižší skóre z důvodu přirozené stavu vodoteče, což se potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 14 bylo spíše vyšší skóre z důvodu nepřirozeného stavu koryta vodoteče, což se potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 15 bylo spíše nižší skóre z důvodu použití přírodního materiálu při výstavbě koryta a ponechání vzrostlé zeleně, což se potvrdilo.

Na snímcích je patrné, že jsou dle hodnocení seřazeny od přírodního stavu koryta vodoteče po nepřírozené betonové koryto ve tvaru U. Dle mého názoru to ukazuje na genetickou predispozici od dob Homo habilis jak zmiňuje Jeník. Na tuto teorii poukazuje i C.G Jung. Označuje ji jako kolektivní nevědomí, které obsahuje část nazvanou archetypy.

Jedná se o kolektivní paměť lidstva, do které se ukládaly i obrazy okolního životního prostředí, které nám v dnešní době pomáhají hodnotit například vodoteče.

Aleje

Obr. 28 Snímek č. 17
Zdroj: www.ahojkomarno.sk

Obr. 29 Snímek č. 20
Zdroj: www.blog.denik.cz

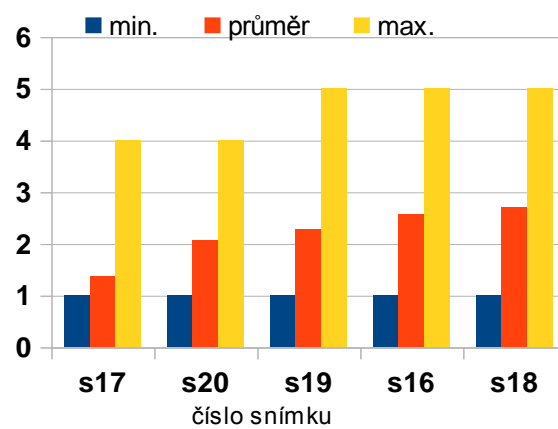
Obr. 30 Snímek č. 19
Zdroj: www.dedictvivysociny.cz

Obr. 31 Snímek č. 16
Zdroj: www.blog.denik.cz

Obr. 32 Snímek č. 18
Zdroj: www.arnika.org

Graf 10 Aleje
Zdroj: vlastní

Tab. 12 Výsledky aleje[illegible]

Zdroj: vlastní

Komentář

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 16 bylo spíše vyšší skóre z důvodu nedobrého stavu aleje, což se potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 17 bylo spíše nižší skóre z důvodu zdravého stavu aleje a její celkové estetické hodnoty, což se potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 18 bylo spíše vyšší skóre z důvodu malého vzrůstu stromků a absence olistění, což se potvrdilo.

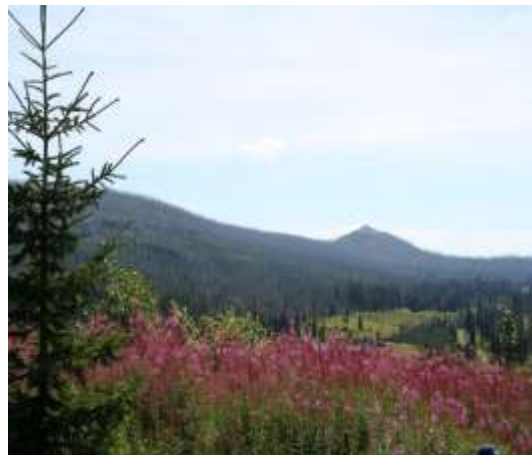
Předpoklad pro hodnocení snímku č. 19 bylo spíše nižší skóre z důvodu dobrého zdravotního stavu aleje, jejího celistvého stavu a vzrostlých korun stromů, což se potvrdilo.

Předpoklad hodnocení snímku č. 20 bylo spíše vyšší skóre z důvodu zachování aleje jen na jedné straně cesty, což se nepotvrdilo.

Typy krajiny

Obr. 33 Snímek č. 22
Zdroj: www.enviregion.cz

Obr. 34 Snímek č. 25
Zdroj: www.enviregion.cz

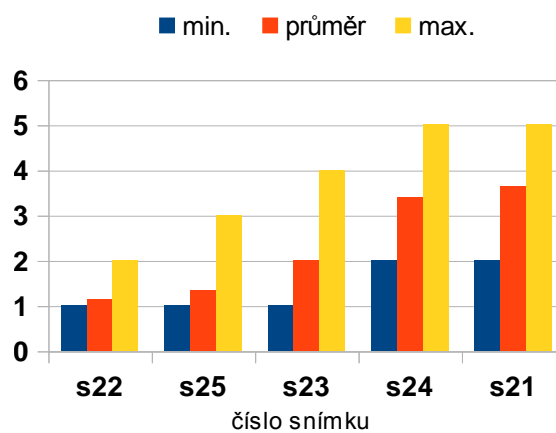
Obr. 35 Snímek č. 23
Zdroj: www.enviregion.cz

Obr. 36 Snímek č. 24
Zdroj: www.enviregion.cz

Obr. 37 Snímek č. 21
Zdroj: www.enviregion.cz

Graf 11 Typy krajiny
Zdroj: vlastní

Tab. 13 Výsledky typu krajiny

[illegible]

Zdroj: vlastní

komentář

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 21 bylo spíše vyšší skóre z důvodu devastace přirozené krajiny nesourodou městskou zástavbou, což se potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 22 bylo spíše nižší skóre z důvodu dobrého působení na člověka vlivem vyváženosti poměru otevřených ploch s uzavřenými. Velký vliv bude mít i genetická predispozice od dob Homo habilis kterou předpovídá Jeník, což se potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 23 bylo spíše střední skóre z důvodu skloubení klidu vzdálenějšího sídla a městských vymožeností dnešní doby, což se potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 24 bylo spíše vyšší skóre z důvodu velké devastace krajiny (tato krajina má velice nepřirozený vzhled), což se potvrdilo.

Předpoklad pro hodnocení snímku č. 25 bylo spíše nižší skóre z důvodu celkového dobrého dojmu z krajiny s absencí lidských sídel, což se potvrdilo.

Jak už jsem zmínil, snímek č. 22: obdělávaná krajina, vyšel jako celkově nejlepší. Vyšel tedy nejlepší i ve své kategorii. Zajímavým výsledkem je, že u snímků č. 22 a 25 nejsou vidět žádná lidská sídla. Oproti tomu snímek č. 21, který se umístil jako nejhorší ze všech snímků, obsahuje největší podíl zástavby.

4 Diskuse

Ve své bakalářské práci se snažím objasnit vlivy a podmínky vnímání krajinného rázu. Na toto téma jsem se snažil podívat jak z pohledu historického, když jsem se věnoval právě minulému vývoji krajinného rázu na našem území už od neolitu, tak z pohledu současnosti, kdy se v historickém vývoji dostávám až do dnešních dnů. Jako postup pro získání vhodných informací jsem vybral zaměření se na názory a přístupy odborné veřejnosti. Hledal jsem jak v názorech z let minulých, tak i v současných teoriích.

Důležitou vlastností pro vnímání krajiny je lidská schopnost rozeznávat krásné od ošklivého, dobré od zlého, která se vyvíjí současně s rozvojem poznání, racionálního uvažování a citového života. Pro ochranu krajinného rázu tedy není stěžejní vydávání legislativních předpisů, nýbrž usměrnění vnímání krajiny a kultivace lidské psychiky.¹⁶

Tady by bylo dobré zdůraznit onu kultivaci lidské psychiky. Kdy jindy by se lidská povaha a přístup k okolnímu světu měl formovat, než v co nejranějším věku. Jsou to tedy právě školská zařízení spolu s rodinnou (výchovou), kteří společně pomáhají utvářet vztahy dětí, žáků a studentů k okolnímu světu a krajině.

S tímto tématem souvisí neuroestetika. Jedná se o interdisciplinární oblast výzkumu, vyšetřování neurobiologických základů pocitu krásy. Tento výzkum je s předešlou teorií částečně v opozici. Jeden z prvních průzkumů Ernsta Haeckela (1834–1919) byl proveden již v devatenáctém století. Jeho závěr byl, že krása je pocit způsobený „estetickými neurony“. Pojem krásy závisí na vnímání velkých neuronů mozkových hemisfér a fyziologických funkcích. Zda něco je považováno za člověku milou, nebo zavrženíhodnou věc, závisí na vlastnostech nervového systému.¹⁷

Domnívám se, že tato teorie je pravdivá jen částečně. Protože psychologické výzkumy poukazují na více faktorů, které je nutné zahrnout do hodnocení estetiky jako celku, tedy i estetiky krajiny.

¹⁶ SVOBODOVÁ, Kamila. Krajinný ráz: Krajina a krajinný ráz ve strategickém plánování. In: *Krajinný ráz* [online]. 2011 [cit. 2013-02-11]. Dostupné z: http://cvut.mapovyportal.cz/krajina_krajiny_raz.pdf

¹⁷ Neuroestetika. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 29. 2. 2012 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Neuroestetika>

Řičan uvádí, že osobnost je individuum. Jedinečná a neopakovatelná bytost. Každá osoba je jiná a její vnímání a hodnocení je subjektivní. Na druhou stranu dle struktury psyché podle C. G. Junga existuje několik důkazů o společném základu tohoto vnímání. C. G. Jung přichází s takzvanými archetypy, které bych nazval v moderním pojetí jako přednastavené modely chování. Například při hoření ohně se instinktivně či „archetypálně“ uskupíme okolo hořících plamenů. Tato část psyché (vědomé i nevědomé duševní procesy a stavy) je podřízena tzv. kolektivnímu nevědomí. Kolektivní nevědomí je nejhlubší společný jmenovatel všech lidí, jímž se u každého člověka „mysl rozšiřuje a vlévá do mysli lidstva, kde jsme všichni stejní.“ Kolektivní nevědomí obsahuje negativní i pozitivní zkušenosti lidských i zvířecích předků.¹⁸

Dle této teorie se domnívám, že součástí kolektivního nevědomí, tedy i archetypů, je i určitá společná schopnost vnímání estetických hodnot přírody a krajiny. Dle Charváta si „každý druh v průběhu vývoje vypracoval svůj model zevního světa s preferenční hierarchií hodnot. U lidského druhu je to převážně v ústředním nervstvu, ale není to pouze v nervstvu. Ze zakódované reprezentace zevního prostředí vznikla určitá pravidla rozhodování.“¹⁹

Jedná se především o zalíbení v krajině, která je potřebám člověka dobře přizpůsobená. Je to krajina s možností úkrytu, ale přehledným terénem. Člověk vždy potřeboval dostatek potravy a dobré podmínky pro rozmnožování.

Dobře to vyjádřil ve své teorii Jeník, který poukazuje na to, že „[i] v současném člověku jsou geneticky fixované vlastnosti primitivního Homo habilis, který vyrostl v savanovém ekosystému. Člověk potřebuje okolo sebe střídající se travnaté plochy a lesní porosty, osamělé stromy a vodní plochy. Chce střídající se slunko a stín. Potřebuje krajinu oživenou volně žijícími živočichy. Vyžaduje čisté ovzduší a klid nepřesahující hranici decibelů kritickou pro jeho zdraví. Potřebuje měnící se scénu, v níž je místo pro samotu i pro společenská setkání. I přes nesmírnou adaptabilitu je genotyp člověka v průběhu tisíciletí

¹⁸ DRAPELA, V.: Přehled teorií osobnosti. Vyd. 4. Praha: Portál, s.r.o., 1997. 175 ISBN 80-7178-776-3.

¹⁹ CHARVÁT, J. Život, adaptace a stres. 3. vyd. Praha: Státní zdravotnické nakladatelství, 1973, 134 s.

neobyčejně konzervativní a ekologická amplituda prosperující společnosti je koneckonců úzká“.²⁰

Toto tvrzení potvrzuje i výsledky celkového hodnocení snímků, kdy jako nejlépe hodnocený vyšel snímek s obdělávanou zemědělskou krajinou, snímek č. 22. Na snímku jsou remízy a jednotlivé stromy, ale i louky a pole. Dle mého názoru se jedná právě o pestrou krajinu, která střídá zákoutí s prostranstvími.

Dalším potvrzením je i snímek, který vyšel v celkovém hodnocení nejhůře. Je to snímek č. 21.

Jedná se o městskou krajinu. Na snímku jsou domy, výrobní budovy, kanceláře a další stavby patřící k městské zástavbě. Což dle mého názoru ukazuje na určitou schopnost člověka vnímat a hodnotit estetiku přírody.

²⁰ Jeník, J., et al. Biosférické rezervace České republiky. Praha: Empora, 1996. 160 s. ISBN 80-85779-31-5
IN *Estetická hodnota krajiny a biodiverzita*. Brno, 2007. 83 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita
Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce doc. Mgr. Karel Stibral, Ph.D. Oponent práce Prof. RNDr. Hana
Librová, CSc.

Závěr

- a) Zabýval jsem se vnímáním a hodnocením krajinného rázu u středoškolských studentů. Zhodnotil jsem znalosti o problematice krajinného rázu a posoudil míru subjektivity při hodnocení vlivu dopravních staveb na krajinný ráz.
- b) K získání dat byla použita metoda testu. Metoda je blíže popsána v kapitole 3.1.1, test je zobrazen v kapitole 3.1.2. Další použitá metoda byla metoda hodnocení snímků. Tato metoda je blíže popsána v kapitole 3.1.3.
- c) Výsledky ukázaly, že studenti středních škol mají dobré znalosti o krajinném rázu. Co se týče hodnocení krajinného rázu, výsledky ukázaly na částečně subjektivní hodnocení krajinného rázu, ale i na částečně společné vnímání krajinného rázu.

Seznam citované literatury

BIOGENETICKÝ ZÁKON. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, © 2005–2011 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://encyklopedie.vseved.cz/biogenetick%C3%BD+z%C3%A1kon>

DRAPELA, V.: Přehled teorií osobnosti. Vyd. 4. Praha: Portál, s.r.o., 1997. 175 s. ISBN 80-7178-776-3.

Estetická hodnota krajiny a biodiverzita [online]. Brno, 2007 [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/103770/fss_m/. Diplomová. Masarykova univerzita.

Evropská úmluva o krajině. Ministerstvo životního prostředí [online]. c 2008 - 2012 [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva
ŘÍČAN, P.: Psychologie, Příručka pro studenty. Vyd. 1. Praha: Portál, s.r.o., 2005. 288 s. ISBN 80-7178-923-2.

Evropská úmluva o krajině [online]. 2000 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.cenelc.cz/evropska-umluva-o-krajine.html>

FERJENČÍK, J.: Úvod do metodologie psychologického výzkumu. Vyd. 1. Praha: Portál, s.r.o., 2000. 255 s. ISBN 80-7178-367-6

CHARVÁT, J. Život, adaptace a stres. 3. vyd. Praha: Státní zdravotnické nakladatelství, 1973, 134 s.

JENÍK, J., et al. Biosférické rezervace České republiky. Praha: Empora, 1996. 160 s. ISBN 80-85779-31-5

JENÍK, J. Ekosystémy – úvod do organizace zonálních a azonálních biotopů. 2. vyd. Praha: Karolinum, 1998. 153 s.

JUNG, C. G. Duše moderního člověka. 1 vyd. Brno: Atlantis, 1994. 378 s. ISBN 80710808

KOSTKAN, V. Územní ochrana přírody a krajiny v České republice. Ostrava: Vysoká škola báňská 1996. 138 s. ISBN 8070783664

KŘÍKAVOVÁ, A.: Svět za hradbami města. In Krajina v dějinách člověka. Zpravodaj českoorientalistické společnosti. Praha 1997, ISBN 80-8542-25-4

KVĚT, R. Duše krajiny: Staré stezky v proměnách věků. Praha: Academia, 2003. 195 s. ISBN 80-2001012-2

MADĚRA, P., Friedl, M., Dreslerová, J. (eds.): Krajinový ráz – jeho vnímání a hodnocení v evropském kontextu. Sborník ekologie krajiny 1. Sborník příspěvků z konference CZ-IALE, 4.-5. 2. 2005, Paido, Brno, 2005, 220 s. ISBN 80-7315-117-0.

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny. Dagmar Novotná. J. ŘEHOŘ. Praha: Enigma, 2001. ISBN 80-7212-192-8.

SÁDLO, J., Storch, D. Biotopy české republiky. Praha: Vesm, 1999. 94 s. ISBN 80-86033-47-3

SÁDLO, J. a Pokorný, P. Barunčino znovunabytí panenství Rostlinná expanze a vývoj krajiny v holocenní perspektivě: neolit skončil, zapomeňte! In Hájek, P. (ed.) Krajina zevnitř. Praha 2002.

SHELDRAKE, R. Tao přírody. Bratislava: Gardenia, 1994. 225 s. ISBN 8085662108

SLAVÍKOVÁ, J. Ekologie rostlin. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 1986. 366 s.

STEWART, J. H. Theory of Culture Change: the methodology of multilineal evolution. Urbana: University of Illinois press, 1972. 244 s. ISBN 0252002954

STIBRAL, K. Darwin a estetika. 1. vyd. Červen© Kostelec: Pavel Mervart, 2006. 172 s. ISBN 80-86818-17-9

STIBRAL, K. Proč je příroda krásná? 1. vyd. Praha: Dokoř, 2005. 202 s. ISBN 80-7363-008-7

STORCH, D. Pochybnosti o stavu přírody aneb proč ji vlastně chránit. Ekolist, 2006, č. 3

TEILHARD DE CHARDIN, P. Vesmír a lidstvo. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 1990. 264 s. ISBN 8070210435

THOREAU, U. D. Walden aneb Život v lesích. Praha: Odeon, 1991. 391 s. ISBN 8071856711

VÁČKŘ, D. Ukazatele změn biodiverzity. 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 298 s. ISBN 80-200-1386-5.

VÁGNEROVÁ, M.: Vývojová psychologie Dětství, dospělost, stáří. Vyd. 1. Praha: Portál, s.r.o., 2000. 528s. ISBN 80-7178-308-0

VÝVOJ KRAJINY V ČESKÉ REPUBLICE. In: VÝVOJ KRAJINY V ČESKÉ REPUBLICE [online]. 2010 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: www.lowaspol.cz/_soubory/KR_kniha.pdf

Přílohy

Příloha č. 1 Tabulka hodnocení snímků celkem

Příloha č 2 Vzhled testu

Příloha č 1

snímky																															min.	průměr	max.	mode	med.		
s22	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
s25	2	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1	3	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
s17	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	3	2	4	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	
s13	2	1	1	1	3	3	1	2	1	1	1	1	3	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	3	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	
s7	2	1	2	2	2	1	1	2	1	3	2	2	2	1	1	1	1	1	2	2	1	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	
s9	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	3	1	2	2	1	2	2	1	2	2	3	1	1	2	3	1	1	1	1	1	2	
s8	1	2	1	3	3	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	1	2	1	2	3	2	3	2	3	1	1	1	1	2
s11	2	2	2	4	4	2	1	2	3	2	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	3	2	1	2	3	5	1	3	2	1	1	1	1	1	1	1	2
s23	3	2	1	1	3	2	2	4	1	3	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	3	1	1	2	1	3	3	2	1	1	1	1	1	1	2
s20	3	2	3	3	3	3	1	4	2	1	1	2	3	1	4	2	2	3	3	2	2	2	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
s10	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1	2	2	3	3	2	2	2	1	3	1	3	3	1	1	1	3	2	4	1	1	1	1	1	1	1	2
s19	2	2	2	3	4	3	1	1	1	2	2	3	2	1	3	2	2	1	2	3	2	5	3	2	3	2	3	2	2	2	1	1	1	1	1	1	2
s5	1	5	1	3	3	2	1	4	1	2	1	3	3	2	2	3	2	4	3	1	2	3	2	2	2	2	4	3	3	3	1	1	1	1	1	2	
s4	1	2	3	4	3	1	2	3	2	2	4	2	3	2	1	2	2	3	4	2	3	4	3	3	2	1	3	2	3	3	1	1	1	1	1	2,5	
s15	4	4	3	4	3	2	2	3	2	1	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1	3	1	2	3	2	3	3	2	1	1	1	1	1	1	3	
s16	2	2	2	3	3	3	1	2	2	1	1	3	3	2	3	2	4	4	3	3	5	2	2	3	1	3	2	3	4	1	1	1	1	1	1	3	
o6	3	3	4	3	3	1	1	3	3	3	3	1	3	2	2	4	2	3	2	2	4	2	2	4	3	4	2	4	3	2	1	1	1	1	1	3	
s18	4	3	1	4	2	3	3	2	1	3	2	3	2	2	4	4	3	3	3	3	2	5	3	2	3	4	2	1	1	3	1	1	1	1	1	3	
s14	4	4	4	4	3	4	3	3	3	2	2	3	3	2	3	3	2	5	3	3	4	5	3	4	3	5	2	2	3	4	2	1	1	1	1	3	
s12	3	3	3	5	3	4	2	4	4	2	1	4	4	3	3	4	4	4	3	3	2	5	5	2	4	3	5	4	3	2	1	1	1	1	1	3	
s24	3	4	3	5	3	3	3	4	3	2	3	4	3	3	3	5	3	4	4	3	2	5	5	4	3	3	3	2	3	4	2	1	1	1	1	3	
s2	2	3	5	5	1	3	4	5	4	3	4	3	5	4	3	2	3	5	4	4	4	5	3	3	2	4	4	3	3	4	1	1	1	1	1	4	
s3	1	5	5	4	2	2	5	5	3	3	5	3	3	5	2	4	3	4	5	3	4	5	4	5	1	2	4	3	2	5	1	1	1	1	1	4	
s1	2	3	4	5	1	3	4	3	4	4	4	2	5	4	4	3	4	5	4	4	3	5	4	3	3	3	3	5	3	4	1	1	1	1	1	4	
s21	4	3	4	4	3	4	3	3	2	4	5	4	3	4	3	4	5	3	3	3	4	5	3	4	4	5	3	3	3	4	2	1	1	1	1	4	

Příloha č 2

Vzhled testu

Technická univerzita v Liberci
Fakulta Přírodovědně humanitní a pedagogická

Autor: Martin Vodák, pro potřeby bakalářské práce.

Test je anonymní a výsledky budou použity pouze pro výzkumné účely bakalářské práce.

Prosím odpovídejte zodpovědně a pravdivě dle svého nejlepšího uvážení. Děkuji

V Testu u uzavřených otázek = (bez možnosti písemné odpovědi) je možná jen jedna správná odpověď. Vybranou odpověď zakroužkuj.

1) Co je to krajina:

- a) značí část území vnímanou obyvateli, jejíž charakter je výsledkem působení přírodních a nebo lidských činitelů a jejich vzájemných vztahů.
- b) je to místo, kde žijí
- c) jedná se o územní celek se zastoupením přírodní, kulturní a ekonomické roviny s absencí vody
- d) nedovedu odpovědět

2) Co je to krajinný ráz:

- a) je zejména přírodní charakteristika určitého místa či oblasti
- b) je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti
- c) je zejména politicko-sociokulturní charakteristika určitého místa či oblasti
- d) nedovedu odpovědět

3) Péče o krajinu je:

- a) vhodné kosení luk a nešetrná pastva dobytka
- b) soubor opatření k racionálnímu a setrvalému využívání celé biosféry - zahrnuje tvorbu a ochranu životního prostředí, zákonodárství i ekologickou výchovu lidí
- c) činnosti, které směřují v perspektivě trvale udržitelného rozvoje k uchování krajiny v dobrém stavu řízením a harmonizací změn, vyvolaných sociálním, ekonomickým a environmentálním vývojem.
- d) nedovedu odpovědět

V následující části zvolte prosím psanou formu odpovědí. Děkuji

4) Krajina, kde žiji

- a) uveďte zeměpisnou lokalizaci krajiny, kde žijete po většinu života (př. Česká republika, Liberecký kraj).....

.....

.....

- b) stručně popište krajinu, ve které žijete po většinu života (př. město, okraj města, vesnice, u lesa, aj.).....

.....

.....

- c) uveďte heslovitě faktory (charakteristiky, rysy krajiny), které považujete za pozitivní z hlediska krajinného rázu.....

.....

.....

- d) uveďte heslovitě faktory (charakteristiky, rysy krajiny), které považujete za **negativní** z hlediska krajinného rázu.....

.....

.....

5) Jak celkově hodnotíte krajinu, ve které žijete po většinu života, na stupnici od:

0 (negativní, nepřijatelná) do **100** (pozitivní, nádherná):.....
neumím se vyjádřit

6) Krajina, ve které byste chtěli žít - příklad reálné krajiny, kterou znám.

a) stručně popište reálnou krajinu, kterou znáte a ve které byste **chtěli** žít:.....
.....
.....

c) uveďte u **této krajiny** heslovitě faktory (charakteristiky, rysy krajiny), které považujete za pozitivní z hlediska krajinného rázu.....
.....
.....

d) uveďte u **této krajiny** heslovitě faktory (charakteristiky, rysy krajiny), které považujete za **negativní** z hlediska krajinného rázu.....
.....
.....

7) Jak byste ohodnotili krajinu, ve které byste chtěli žít po většinu života, na stupnici od:

0 (negativní, nepřijatelná) do **100** (pozitivní, nádherná):.....
neumím se vyjádřit.....

8) Krajina, ve které byste nechtěli žít - příklad reálné krajiny, kterou znám.

a) stručně popište reálnou krajinu kterou znáte ve které byste **nechtěli** žít:.....
.....
.....

c) uveďte u **této krajiny** heslovitě faktory (charakteristiky, rysy krajiny), které považujete za **negativní** z hlediska krajinného rázu.....
.....
.....

d) uveďte u **této krajiny** heslovitě faktory (charakteristiky, rysy krajiny), které považujete za

pozitivní z hlediska krajinného rázu.....
.....
.....
.....

9) Jak byste ohodnotili krajinu, ve které byste nechtěli žít po většinu života, na stupnici od:

0 (negativní, nepříjemná) do 100 (pozitivní, nádherná):.....
neumím se vyjádřit.....

10) Jaké další faktory dle Vašeho názoru ovlivňují krajinný ráz?

.....
.....
.....
.....

Moc Vám děkuji za spolupráci.